

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

Slike za legitimacije

najbolje in najcenejše
Vam se istega dne izdela

Foto Tollinger

Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 31, Tel. 20-76
Fotografije za vsako priliko!

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto / številka 44

V Celovcu, dne 1. novembra 1950

Cena 55 grošev

Združeni narodi

Za nami je teden „Združenih narodov“, ki so ga povsod na svetu svečano začeli 24. oktobra. Na ta dan je bila leta 1945 sprejeta „Charta“, to je listina ali ustava „Združenih narodov“. Namen te ustanove je, da zagotovi stalen svetovni mir, človečanske pravice posameznikom, narodnim ter raznim verskim in svetovnonazornim skupinam.

Z vneto so se pa končani drugi svetovni vojni narodi oklenili te misli, kajti miru so bila žejna srca vseh preprostih ljudi sveta. S strahom so ljudje zasledovali pojave nerazveseljivega razvoja, ki so temnili že zopet obzorje. Posebno mali človek, ki je posebno hudo trpel v vojni in na njenih posledicah, je z zaupanjem zrl v Združene narode. Mali narodi, ki so tako pogosto v zgodovini bili le manjvredni drobiž, s katerim so se veliki igračkali in jih izkoriščali, so našli v tej organizaciji tudi za sebe pripravljeno mesto. Mogli so se kot enakovredni člani uvrstiti v zbor braniteljev najvišjega zakona o človečnosti in miru na svetu.

Kljub težkočam, ki so se začele porajati kar v začetku, ko so velesile s svojo needinostjo zavlačevale plodno delo, so Združeni narodi v več slučajih dokazali, da so sposobni po mirni poti rešiti najtežja vprašanja. Spomnimo se na Palestino, Indonezijo ali Kašmir. So to dokazi za ohranitev zunanjega miru v svetu.

Ne toliko vidno pa je delo raznih pododsekov UNO, ki imajo predvsem nalogo dvigati življenjsko raven za ostalih ljudstev, skrbeti za zdravstveno oskrbo krajev, ki so prizadeti po hudih kugah. Nadaljna naloga UNO pa je pripeljati ljudstva, ki so še daleč zaostala, polagoma do lastne samostojnosti ter na raven splošne svetovne kulture in civilizacije.

To delo zagotavlja notranji mir v deželah in je predpogoj tudi za splošno dobro sosedstvo narodov ter za okrepitev svetovnega miru.

Zadovoljna ljudstva so miroljubna. Po tem vrhovnem načelu se danes usmerja delo pri najvišjih svetovnih ustanovah v okviru UNO.

Kot manjšina v tujerodni državi čutimo in smo desetletja čutili sami najbolj potrebo, da bi merodajni spoznali to nedvomno resnico. Spoznali smo v naši zgodovini, da ima vladajoči močnejši sosed za merilo le „das Recht des Stärkeren“, da vse lepe besede in v zakonih, ki si jih je dal sam, zapisane pravice niso drugega kot prazen nič, dokler za tem ne stoji višja sila ali višji obvezni zakon. Zato smo tudi ravno mi, Koroški Slovenci, z izrednim veseljem sprejeli proglastitev „Charte“, ki tudi nam, če ravno ne štejemo med „ta velike“, zagotavlja pravice z najvišjega mesta.

Zato so naše misli ob priliki dneva Združenih narodov usmerjene na mir ne samo v svetu, kjer ne moremo dosti doprinese, marveč predvsem v deželi sami. Žal nam je le, da pri vseh slavnostih na Koroškem niso omenili dejstva, da sta tu dva naroda in da imamo v deželi največjo nalogo v smislu Združenih narodov postavljeno v tem, da se sožitje med obema na podlagi enakopravnosti zasnuje za vso bodočnost čimbolj prijateljsko. Naš doprinos k temu je dan. Saj smo napravili vrsto konkretnih predlogov, o katerih smo v našem listu že pisali.

S tem smo se, — ne le v besedah, — v smislu Združenih narodov dejansko včlenili v vrsto ljudstev, ki žele mir in spravo. Zavedamo se pa tudi in o

O avstrijski državni pogodbi

V političnem odboru glavne skupščine Organizacije združenih narodov je govoril v soboto sovjetski zunanji minister Andrej Višinski med drugim tudi o tem, zakaj ne pristane Sovjetska zveza na podpis avstrijske državne pogodbe. — V svojem govoru je Višinski najprej obdolžil zapadne velesile, da ne držijo sklenjenih pogodb in je v tej zvezi dejal, da nima smisla skleniti niti avstrijske državne pogodbe, ko ni nikakega zagotovila, da se bodo zapadne sile po določilih te pogodbe ravnale.

Posebej je sovjetski zunanji minister Višinski navajal, da so veliko britanske, ameriške in francoske oblasti v Avstriji opustile vse, kar bi bilo potrebno za denacifikacijo in demilitari-

zacijo Avstrije. Na visokih mestih avstrijske državne uprave so po navedah sovjetskega zunanjega ministra še vedno „aktivni fašisti“. Razen tega nastaja v Avstriji nova vojska, nastajajo vojna letališča in polnijo se vojaška skladišča. —

Dodatno poročata radio Moskva in Budimpešta v oddaji za Avstrijo, da je Višinski v svojem govoru naglasil tudi, da je učiteljstvo povsem velenemško nastrojeno. Kot poseben primer je po tem poročilu Višinski navedel razmere na Koroškem, kjer so bili za vodje dvojezičnih šol imenovani učitelji, ki slovenskega jezika niso zmožni in se je tako kršila šolska odredba, katera se tudi v drugih ozirih sabotira.

Ameriška vojna mornarica je na Koreji učinkovito podpirala napredovanje kopenskih sil Združenih narodov. — Vojne ladje so neprestano obstrlejevale zbiranje komunističnih čet in njihove preskrbovalne zveze.

Maršal Tito svari

Maršal Tito je govoril v nedeljo na zborovanju antifašistične ženske zveze v Zagrebu. — V svojem govoru je svaril kominformanske dežele, naj na mejah Jugoslavije ne izzivajo, ker Jugoslavija tega ne bi mogla še nadalje mirno gledati in bo prisiljena obrniti se na Združene narode. „Namen kominformskih držav je,“ je nadaljeval maršal Tito, „da povzročijo v Jugoslaviji nered, zmedo in zmešnjave, vendar se bo Jugoslavija znala braniti.“

Nadalje se je v svojem govoru mar-

šal Tito zahvalil jugoslovanskemu narodu, ki ni v zadnjih težkih razmerah izgubil živcev in nadaljuje s svojim delom. Nato je napovedal maršal Tito postrojenje cenzure v Jugoslaviji, ker prevelika svoboda tiska in govora v zadnjem času ogroža enotnost države.

Končno je maršal Tito še omenil ameriško pomoč Jugoslaviji in je pri tem posebno poudaril, da bodo Združene države dale to pomoč Jugoslaviji, ne da bi pri tem stavile kake pogoje.

Amerika bo pomagala Jugoslaviji

Zaradi izredne letošnje suše, kakršne ne pomnijo v Jugoslaviji že petdeset let (in verjetno tudi zaradi nekaterih drugih razlogov), je že takoj po žetvi nastopilo v Jugoslaviji silno pomanjkanje živil vseh vrst. Računajo, da je vrednost letošnjega pridelka v Jugoslaviji za 410 milijonov dolarjev manjša kakor pa je bila leta 1948.

Jugoslovanska vlada si baje prizadeva, da bi picle zaloge živil letošnjega

tem smo trdno prepričani, da nam bo ta ustanova — ker smo del skupnosti —, če potrebno, nudila vso svojo pomoč, varstvo in zaščito. V tem smislu tudi to najvišjo organizacijo na svetu ob njeni petletnici najiskreneje pozdravljamo in ji želimo, da bi mogla načela svoje ustave v dobrobit vsega človeštva v čim večji meri uveljaviti.

pridelka razdelila čim bolj enakomerno na vse potrošnike. Ker pa tudi to ne bi preprečilo lakote takoj po novem letu, je nujno zaprosila jugoslovanska vlada za pomoč v Združenih državah.

Predsednik Truman se je že posvetoval s člani svoje vlade, kako bi bilo mogoče čimprej pomagati Jugoslaviji. Verjetno se bo tudi ameriški kongres na svoji seji meseca novembra posvetoval predvsem o odobritvi pomoči Jugoslaviji.

Ameriški politični krogi se bojijo, da bi veliko pomanjkanje moglo izzvati v Jugoslaviji vstajo proti vladi maršala Tita, kar bi nadalje moglo povzročiti vmešavanje kake tuje sile in končno vzpostavitev vladavine, ki bi bila popolnoma odvisna od Sovjetske zveze. Zato je toliko bolj nujna pomoč v velikem obsegu, ki naj jo nudijo Združene države ameriške.

Dne 24. oktobra letos je minilo pet let, odkar je stopila v veljavo ustavna listina Organizacije združenih narodov (UNO). — Na sliki vidimo temeljni kamen, ki so ga vzdali ob četrti obletnici (24. 10. 1949) v terhelj palače glavnega tajništva UNO v New Yorku. — Palača je že gotova.

Kitajci v Tibetu

V političnem tedenskem pregledu poročamo, da so komunistične kitajske čete vdrlle v meniško državo Tibet, ki leži na visoki planoti notranje azijskega gorovja. — Komunistične čete prodirajo v Tibet v dveh večjih oddelkih: eden oddelek proti glavnemu mestu, ki je Lhasa, drugi oddelek pa proti drugemu večjemu mestu v Tibetu, Sigatse.

Komunistične čete, ki prodirajo v Tibet, štejejo okrog 50.000 mož in računajo, da bi mogle zasesti Tibet približno v petih tednih. Verjetno se Tibetanci ne bodo mogli upirati komunistični zasedbi.

Svedski kralj umri

Na seji ministrskega sveta pretekli petek se je onesvestil švedski kralj Gustav V. Kljub zdravniški pomoči je kralj Gustav umrl v nedeljo, 29. oktobra. Kralj Gustav je bil star 92 let in je bil najstarejši vladar na svetu. Gustav V. je bil naslednik Karla Bernadottea, ki je prišel kot Napoleonov maršal na Švedsko.

Umrli kralj je bil rojen 16. junija leta 1858, vladarske posle pa je prevzel v decembru leta 1907 in je bil eden najbolj priljubljenih vladarjev na svetu. Pogreb bo v četrtek dne 9. novembra.

Vladarske posle je prevzel za umrlim kraljem njegov sin Gustav Adolf, ki se bo kot kralj imenoval Gustav VI. in je star že 68 let.

V zvezi s to podporo je ameriški republikanski senator, Owen Brewster, obdolžil ameriško vlado, da podpira Titov režim v Jugoslaviji brez odobritve ameriškega kongresa. To je v velikem nasprotju s postopanjem vlade, ki kljub sklepom poslanske zbornice noče podpirati španije zaradi združenega diktatorskega Francovega režima.

Razvrednotenje na Poljskem

Poljski parlament je sklenil razvrednotiti sedanjo poljsko denarno vrednost v razmerju 100 : 1. — Na podlagi tega sklepa bodo zamenjali sedanjih 100 zlotov (1 zlot je poljska denarna enota) za en novi zlot.

Cene in plače, ki jih bodo tudi na novo uredili, bodo izračunali v razmerju 100 : 3.

Z novo ureditvijo denarne veljave in njene kupne moči bodo prizadete zlasti denarne vloge.

Politični teden

Sedanje zasedanje Organizacije združenih narodov poteka malo manj kot v vzdušju zmagovalca. Določeni in pometen obzir do Sovjetske zveze daje pa slutiti, da še zdaleč vsa vprašanja niso niti načeta, kaj šele urejena. Kar se korejske vojne tiče, je nedvomno Amerika tako vojaški kot moralni zmagovalec. Bila je pa to šele prva resna bitka. Za enkrat se borba med Vzhodom in Zahodom nadaljuje na politični pozornici UNO! Tukaj so Sovjeti postali zelo spravljeni. Zahodnim diplomatom molijo pod nos več sto milijonske podpise takojmenovane štokholmske resolucije in se zelo zavzemajo za neki mir.

Vse to je na vsak način posledica korejskega poraza.

Da se povrnemo na zmagovalca zadnje runde, na Organizacijo združenih narodov, potem je treba omeniti, da

UNO praznuje peto obletnico svojega obstoja.

Prav sedaj bi bilo zasedanje v polnem teku, vprašanje je bilo dovolj in odgovorov nič manj. Vendar je bilo splošno razpoloženje tako ugodno, da so res mogli z zadoščenjem praznovati peto obletnico, odkar so v San Franciscu ustanovili Organizacijo združenih narodov. Svečano so ta dogodek proslavili. Sklicali so izredno zasedanje in ameriški predsednik Truman je bil navzoč. Govoril je državam članicam UNO in to je bilo že tretjič. Prisostvovala je tudi sovjetska delegacija, vso prireditve pa so prenašale vse ameriške radijske postaje in vsi televizijski (daljnogledni) oddajniki.

Trumanov govor

Obrazložil je pogoje, pod katerimi bi Amerika bila pripravljena sprejeti načrt o splošni razorožitvi.

Najprej je govoril o Koreji. „Članice Organizacije združenih narodov so izpolnile to, kar predvidevajo pravila te organizacije.“

Važno pa je predvsem, da so to storile in da so pri tem uspele

Nadalje je izjavil, da vojna ni neizbežna in da jo bo mogoče preprečiti, če bodo države članice UNO pokazale isto odločnost kot so jo v korejskem primeru. Sredstev ima UNO dovolj, da se bo zamogla vsakemu napadu uspešno zoperstaviti. O svoji državi pa je Truman rekel naslednje: „Združene države Amerike so tako danes kot zmeraj pripravljene na pogajanja. Ta pa morajo biti vodena z dobro voljo od začetka do konca in le na ta način bo mogoče priti do pametnih zaključkov.“

Glede Koreje je še dejal, da pač Organizacija združenih narodov ni mogla drugega kot poseči po kolektivnem sredstvu za vzpostavitev pravice in miru. Organizacija združenih narodov je uporabila silo, da je ukrotila napadalnost. S tem je bistveno pripomogla k ohranitvi miru. H koncu je Truman povdaril,

da Amerika zagovarja splošno razorožitev

da pa stavlja neke pogoje.

1. Razorožitev mora obsegati vse vrste orožja. Ne zadostuje, da bi prepovali le eno samo vrsto orožja. Korejska vojna dokazuje, kako tudi običajna orožja uničijo in opustošijo deželo, ki je postala žrtev napada.

2. Razorožitveni načrt morajo sprejeti vse članice UNO! Ne zadostuje, da bi ta bil sprejet z večino glasov. Načrt mora dobiti soglasje vseh tistih držav, ki posedujejo prirodna sredstva za oborožitev.

3. Če pride do tega načrta, potem nobena od držav, ki so ga podpisale, svojih obveznosti ne sme preklicati ali jih ne izpolniti. V takem primeru bi bila razorožitev le stvar ki je napisana na papirju. Jamstvo mora biti take vrste, da bo vsaka napadalnost takoj jasno označena in ožigosana. Razorožitev naj bo stalno in do dna nadzirana. Medsebojno zaupanje in izmenjava duhovnih dobrin naj bo temelj sodelovanja na tem področju. Vse te misli so enostavne in koristne. Če bodo spre-

jete in izvedene, potem je razorožitev možna.

Tako nekako je govoril Truman.

V političnem odseku Organizacije združenih narodov pa je pretekli ponedeljek

govoril sovjetski zunanji minister Andrej Višinski.

Razpravljal je o istih stvareh, pač pa seveda s svojega stališča.

Njegov govor je v toliko vzbudil pozornost, ker je izjavil, da po njegovi mnenju moreta komunistični in kapitalistični svet lepo živeti drug ob drugem. Nadalje je menil, da je treba že v začetku omejiti in kaznovati vsako napadalnost in da naj se med petimi „velikimi“ sklene pogodba za uvrstitev miru.

Potem je še omenil o Trumanovem govoru, češ da hoče Amerika krivdo za domnevno napadalnost na Koreji zvaliti na Sovjetsko zvezo, kar pa ni res. Ta je očitna pri Amerikancih. Poleg tega je povdaril pomen praške konference zunanjih ministrov držav Kominforma ter rekel, da je resolucija te konference izraz dejanske volje za mir in nepristranski prikaz sedanjega položaja.

Štefanič Jože:

Ged Železne Kaple do Argentine

Hladno in megleno jutro je bilo. In meni je čudna, težka tesnoba legla na dušo. Prijatelji so mi nesli kovčke k avtobusu pred pošto.

Nekdo potuje daleč, zelo daleč, bi človek sklepal. Če človek potuje daleč, ima mnogo prtljage. Res, toda moji kovčki so vsebovali pač vse tisto, kar sem posedoval, predvsem mnogo predmetov, ki so mi osebno dragi.

Moja žena je bila blede in še bolj molčeca kot jaz.

Potem je šofer zaklical, naj vstopimo. Slovo!

„Zbogom! Ostanite zdravi!“

„Pišite brž, ko pridete v novo domovino! Srečno pot!“

Skozi kostanjev drevored nas je vozil avto. Mimo bežeča drevesa so štrlela že na pol gole veje onemoglo v temno sivo nebo in pod kolesi je šele-stelo že odpadlo listje.

Skozi roso šipo sem zrl na Marijino cerkev v Trnju. Moje misli so bile jutranja molitev. Bile so prošnja, naj bi nas Marijin blagoslov spremljal na poti in nam dal moči, da bi mogli v tujini ostati, kakršni smo: ohraniti tudi za naše otroke živo narodno zavest in iz svoje vere črpati ono poštenost in skrbnost, ki je potrebna za življenje.

Tudi žena je strmela s solznimi očmi skozi šipe in še ni rekla besede. Slovo je težje kot sem si ga predstavljal.

Ostali potniki so kramljali kot po navadi. Avtobus je bil natlačen in zrak slab. V Galiciji je ženi postalo slabo in prijazni šofer je ustavil, da je mogla za nekaj minut na sveži zrak. „Kaj bo šele na ladji, če se že sedaj tako slabo počutite,“ je sočutno pripomnil.

„Oh, pripravljajte zadnjih dni, ne prespana noč... in slovo. Zenske so občutljivejše,“ sem odvrnil.

Peljali smo se naprej. Za pogovor ni bilo časa. Nisem iskal, pa tudi ne bi našel besedi. Vsak dom, vsako drevo in grm, vse, kar so mogle objeti moje oči, sem si skušal vtisniti za vedno v spomin.

Že, ko smo prišli iz kapelške kotline, mi je postalo lažje. Nastal je lep jesenski dan. Megle so se dvignile in skozi njih raztrgane koprene je zasijalo sonce. Še predno smo prišli v Celovec, je bilo nebo jasno in modro kot gladina prelepih koroških jezer. Sonce je razkošno sipalo svoje žarke, ki so imeli ono prijetno jesensko toploto in vzbu-jali občutje tihega, spokojnega zadovoljstva.

Vrhovi Karavank so bili že zasneženi. Verjetno samo na tej strani. Dru-ga, sončna stran je še gola, skalnata,

Govorec o Zapadni Nemčiji je dejal Višinski, da se tam postavlja na noge armada pod vodstvom nemških generalov. Ta naj bi vsebovala moč 450.000 vojakov, opremljenih s tanki in artiljerijo. Vse naj bi se postavilo na noge pod krinko policije. H koncu je še hotel povdariti pomen „štokholmske mirovne resolucije“, ko je rekel, da je 500 milijonov ljudi podpisalo to resolucijo in se izjavilo proti uporabi atomskega orožja.

Mao-Tse-Tungove čete so v Tibetu

Pričele so svoj pohod že pred tedni. Zadeva ni ostala neopažena in tudi mi smo jo v našem političnem pregledu omenili. Bila je pa takrat Koreja tako zelo važna, da je njej veljalo prvo mesto. S Korejo danes iz komunističnega stališča gledano, ni mnogo več kaj početi. Torej je Tibet tu. Država, ki jo je priroda takorekoč hotela ohraniti samostojno, je danes predmet novih diplomatskih sporov in izmenjav tozadevnih not. Mesto Koreje, ki je preveč kislo grozdje za komunistično Kitajsko, je prišel na vrsto Tibet. Tukaj bi bilo res težko, če že ne nemo-goče, Ameriki ali UNO uspešno poseči vmes. In to se tudi verjetno ne bo zgodilo.

tam nekje pa je Golica, kjer sem tolikokrat trgal bele narcise. Ali bom še kdaj doživel razkošje bisernih trat na Golici?

Zbogom mati in domovina!

Zbogom starši, bratje in sestre moje žene, ki ste ostali v Železni Kapli. Mislite na naju, toda mislite pa predvsem na svojo domovino, ostanite trdno z njo povezani in varujte jo s svojo slovensko zavestjo.

Z vlakom sva se odpeljala v Beljak. Na postaji v Lipi so moje oči pozdravile ljubko cerkvico sv. Jurija, kjer sva z Ivanom, ki je že v Argentini, včasih pela pri maši. Strmec in sv. Jurij! — Tudi vama Zbogom! Preko Drave, ki tam za Podravljami tako samosvoja utira svojo pot v velikih vijugah, sva prišla v Beljak. Za mano je ostala vas Runiče, kjer sem pred leti delal. Oral sem in pomagal zemlji, da je mogla rediti narod, ki tod živi. Sejal sem in z veseljem sem sejal po lepih prostranih njivah, čeprav mi ni bilo več dano, da bi iz lastne njivice vabil žitno klasje. Bodite pozdravljene in Bog naj blagoslovi roke, ki vas obdelujejo.

Špital ob Dravi. Zadnja noč, ki jo bova prespala na Koroškem. Prijetno zakurjena soba v hotelu „Alte Post“ nama je prinesla nekaj miru in oddiha. Žena je ostala v postelji še ves dan. Imel sem še nekaj potov po uradih in izvedel, da pojde transport šele v ponedeljek naprej. Bilo je časa še en ves dan. To se nama je prileglo. Zvečer, ko je žena že zaspala, sem zaprl oknice, da me luč iz sosednje hiše ne bi motila v mojih mislih, vzel aktovko in iz nje pisalni papir ter skrbno in počasi napisal naslov:

Draga mamica, očka, bratje in sestre!

Ko smo se ločili — bilo je 28. oktobra 1941, ko so nas lovili Gestapovci, — takrat smo bili vsi prepričani, da bo ločitev le kratka. Štiri leta sam Vas in sebe tolažil v pismih s toliko obljublajočo besedo „Na svidenje“. Prestali ste leta težkih preizkušenj, trpeli ste mraz in lakoto po koncentracijskih taboriščih. Da sem jaz preстал isto in mogoče še več, Vam je znano. Čas pa, katerega smo vsi tako težko čakali, ni rodil tistega, kar smo si po pravici želeli. In moj „Na svidenje“ se je odmaknil za delj, kot bi si bil kdaj mogel misliti. Z ženo sva na poti v Argentino. Ne imejte radi naju kakih skrbi, ne bodite žalostni. Zbogom moja domovina, moja sladkost in bolečina in moj pelin.

Vaš hvaležni sin J.

Toda nekdo je bil, ki v tak razvoj ni verjel. To je bila Indija. Indija je bila tista, ki je vedno z verno posredovala med Ameriko in komunistično Kitajsko, bila je tista, ki je verjela, da Mao-Tse-Tung ne bo prešel v imperializem. Danes je zato toliko bolj vznemirjena. V ostri noti je opozorila Mao-Tse-Tungovo vladu, da je tudi Indija prizadeta glede dogodkov v Tibetu. Odgovora še ni.

Ognjišče na Koreji je približno pogášeno in že

Tibet in Indokina dokazujeta, da se s komunizmom ni šaliti in da na obljube s te strani ni mnogo verjeti

Splošna podoba je, da se bo tibetsko vprašanje poskušalo reševati na diplomatski način. Indija in Velika Britanija sta v svojih svoječasnih pogodbah s to državo v to vezani. Drugače je z Indokino. Francozi so po svojih zadnjih vojaških neuspehih postali skoraj malodušni. Oni imajo, kakor znano, v Indokini tudi neko domačo vladu, kateri načeluje cesar Bao-Dai. On je torej domačin in vso njegovo vladu sestavljajo prav tako domačini. To je njihova vladu, katero imajo pri roki. Ona nasprotna je vladu uporniškega Ho-Ci-Minha. Toda tudi na „svojo“ vladu se ne morejo zanesti. Francosko časopisje, ki se še ni moglo odpomoči od zadnjih porazov v tej koloniji, ugotavlja, da je žal celo v tej lastni vladu zelo močno krilo, ki je očitno nastrojeno proti Francozom. In Bao-Daijeva vladu je že izrabila težak francoski vojaški položaj v Indokini s tem, da je francoskemu guvernerju stavila neke pogoje in zahteve, pod katerimi je šele pripravljena podpirati Francoze v njihovi borbi proti Ho-Ci-Minhui.

Medtem ko francoska javnost v Evropi s skrbjo zasleduje razvoj v svoji koloniji, pa so v glavno mesto Saigon že prispeli prvi ameriški bombniki, na potu pa so nadaljnje pošiljke vojnega materiala. Plevelnova vladu v Parizu je, kot je videti, sklenila dalekosežen sporazum z Amerikanci glede posega v vojne operacije v Indokini. V parlamentu so ji postavili opozicijo komunisti in desničarski De Gaulle-isti. Prvi so zahtevali, naj Francija sklene mir in pogodbo s Ho-Ci-Minhom, to se pravi po domače, naj se odpove svoji koloniji v prid komunističnemu upor, oni drugi so pa dolžili vladu, da je v svoji nesposobnosti zakrivila poraz elitnih francoskih kolonialnih čet in da s svojo nezmožnostjo preprečuje dvig Francije. Vendar je vladu dobila v parlamentu zaupnico.

Nemci hočejo lastno vojsko pod lastnim poveljstvom

Skoraj bi rekli, da je praška konferenca zunanjih ministrov držav Kominforma res nekako ostrašila Francoze. Kakor znano, žele Amerikanci, da bi Nemce pritegnili k sodelovanju v takojmenovano evropsko armado. Francozi sicer niso proti, pač pa predlagajo, da bi nemške vojaške enote bile le sestavni deli skupne armade, da bi nemški vojaški oddelki bili porazdeljeni med skupno obrambno armado Atlantskega pakta in bi v generalnih štabih bili pač zastopani tudi Nemci, ne smeli pa bi imeti lastnega vojaškega vodstva.

Ta francoski predlog pa je naletel na neverjetno hudo ugovarjanje pri Nemcih. Njih časopisi govorijo o „ponižanju nemške časti“ in vodja liberalno-demokratske stranke, Dehler, je v zelo odločnem govoru dejal, da bodo Nemci šele takrat zagrabili za orožje, kadar bodo kot enakopravni sprejeti za skupno stvar. Neki minister, grof Schwerin, pa je šel še dalje in sicer tako daleč, da je moral odstopiti. Vprašanje, kako in kdaj Nemcem poriniti, oziroma dovoliti vzeti orožje v roke, je slej ko prej, radi njih lastne trmoglavosti, še v zraku.

Nova vladu na Danskem

Po odstopu socialistične vladu je vnovič danski kralj Friderik sestavo vladu predsedniku danske liberalne stranke, Eriku Eriksenu. Ta je poizkusil najprej sestaviti vladu z zastopniki liberalne in socialistične stranke. Ker se mu to ni posrečilo, je nato sestavil novo vladu iz zastopnikov liberalne in konservativne stranke.

Odprta noč in dan so groba vrata

Zdelo se nam je kot bi nadangel Rafael, katerega god smo obhajali v torek, 24. oktobra, prišel po našega g. župnika Filipa Jandla in ga popeljal v sveto nebo. On, ki je pet let bil angel varuh naših duš, je tako zaslužil, da ga sam nebeški knez spremlja iz doline solz.

Sveška fara pa se je odela v žalost. Pet let so pokojni gospod župnik delovali v fari, navadili so se na nas in mi na nje. Vedeli so za naše dobre in slabe lastnosti, poznali so naše dušne potrebe, naše skrbi in težave in živeli z nami in za nas kot skrben, čuječ pastir.

Bilo je na prvo adventno nedeljo leta 1945, ko so prvič prišli na svojo obširno in odgovorno faro. Mlad, 33 let star duhovnik so bili, polni moči, zdravja in zagona. Toliko lepih načrtov za širjenje božjega kraljestva so prinesli s seboj. Poprijeli so se naglo dela in lahko rečemo, garali so za kraljestvo Kristusa Kralja.

Sveška fara je velika in težavna. Poleg cerkve v Svečah je še podružnica na Bistrici ali pri Križih, kjer je poleti sv. Rešnje Telo in se zato tam enkrat med tednom in vsako drugo nedeljo bere sv. maša. Tam pod Stolom, dve uri hoda iz Sveč v Rute, kjer je cerkev sv. Mihaela, je prav za prav samostojna fara, kjer pa še 100 duš ni. Oskrbujejo jo že vseskozi dušni pastirji iz Sveč. Precej odročna je podružnica sv. Ruperta na Mačah. Za službe božje v vseh teh cerkvah so vzorno skrbeli rajni g. župnik. Kolikokrat so po dveh mašah v Svečah hoteli še v odročne Rute, kjer je bila popolnanska sv. maša, zvečer pa še blagoslov v Svečah.

S poukom verouka na treh šolah so tudi imeli dovolj opravka. Tako je bilo res vse njihovo življenje do kraja izpolnjen delavnik za Boga.

Razen tega pa so rajni g. župnik tudi vodili cerkveni mešani pevski zbor in žrtvovali za vaje še kratke ure počitka. Zelo so se zanimali za bolnike. Radi so ji obiskovali, jih tolažili in jim delili sv. zakramente. Vodili so tudi tretjeredno družino, skrbeli za predavanja in skioptične slike o velikih vzornikih ter jih tako navduševali za dobrotelost. Koliko so prepevali z otroki, z mladino, pripravljali verske prireditve za božič in druge večje praznike cerkvenega leta. Koliko novorojenčkov so krstili, koliko otrok pripravili za prvo sv. spoved, sv. obhajilo in sv. birmo, ki je bila v fari leta 1947. Požrtvovalno in z veseljem so delili v spovednici sv. odvezo, dajali blagoslov mladim zakoncem in tolažili v zadnji uri ter spremljali rajne

župljane na božjo njivo. Veliko delo posrednika med Bogom in človekom so vršili.

Da so bili vsestransko delavni, pričča tudi prenovljena, v vojni požgana cerkev pri Križih. Na njihovo vzpodbudo

Leta 1554 je nastala med minaretmi in mošejahmi prva kavovarna v mestu ob Zlatem rogu, leta 1604 v mornariškem Marseillu, leta 1683 na osvobojenem Dunaju. Od takrat se je uživanje kave razširilo po vsej Evropi, zlasti še v nemških deželah.

Ako pa naj nam bo danes uživanje naše mlečne kave, te priljubljene mešanice, pravi užitek, spada k nji dobra primes. Ta poveča vse njene lastnosti in ji daje rjavozlato barvo.

Resnično, za kavo pomeni to, kar je pika na "i", naš

Feigenkaffee in Würfel

je sedaj prav lična in prijazna ter spet služi svojemu namenu. Za časa njihovega pastirovanja je dobila celo nove zvonove, klopi in kor. Seveda se za materino cerkev niso manj brigali. Napravili so novo spovednico, obnovili orgle, in preskrbeli cerkvi zvonove.

Skromno, brez ugodnosti, so živeli v župnišču, zgolj v skrbi za duše. Ko smo zvedeli, da so bolni, skoro nismo mogli verjeti, da je res. Nikdar niso tožili, nikdar se pritoževali nad težkim delom, do konca so vztrajno vršili svojo dolžnost.

Ker so povsod sejali seme ljubezni, so ljudje ljubezen tudi vračali. To se je pokazalo pri obiskih v bolnišnici, še bolj pa pri pogrebu, ko se je 12 omnibusov faranov peljalo na Djekše, da svojega župnika spremijo k zadnjemu počitku. Zal nam je, da ne počivajo na naši božji njivi. A žalujejo sestre in sorodniki so želeli, da rajni počiva v rojstni fari poleg matere in očeta.

Na nedeljo Kristusa Kralja smo v domači cerkvi opravili molitve za raj-

Gostovanje Akadem- skega zbora iz Ljubljane

Tekom svoje turneje po Koroški je Akademski pevski zbor iz Ljubljane priredil v nedeljo dopoldne v mali dvorani konservatorija v Celovcu svoj koncert. Na obširnem sporedu so bile slovenske narodne in umetne pesmi.

Očinstvo, ki je napolnilo dvorano, je bilo več kot presenečeno nad visoko umetniško stopnjo tega pevskega zbora. Slovenska pesem je tokrat doživela tudi v glasbenem in pevskem središču Koroške — v lepi in prijetni mali dvorani konservatorija — svoje zmagovalstvo. Kdor je doživel ta koncert — pa naj je bila to naša stara ženica iz Zilje, Slovenec iz Celovca ali pa njegov nemški sodeželan —, vsak je strmel nad tem, kar je slišal, bogastvo melodije, naše slovenske pesmi mu je moralo seči do srca.

Tiste tri ure so bile ena sama pri srčna domača svečanost, pri kateri so se poslušalci v dvorani s pevci na odru združili v eno skupnost, ki se je dopolnjevala kot se pač glas, uho in srce dopolnjujejo.

Mraz, vlaga in megla so bile zunaj, ko smo prihajali na koncert. Notri pa nas je objela tista prijetna toplota dovršeno podajane naše pesmi, občutje, katerega sestavljajo priznanje, občudovanje, hvaležnost do prednasalcev ter znova potrjena ljubezen do naše pesmi.

Prireditve sama je potekala lepo skladno in v govorih in vsebini prireditve same je bila povdarjena želja po dobrem sosedstvu obeh narodov, katerim je usoda odmerila življenjski prostor in ki naj si obojestransko prizadevata, da bo sožitje postalo čim prijetnejše in v zadovoljstvo obeh.

Treba je pri tem omeniti hvalevredno dejstvo, da se je koncerta udeležilo tudi mnogo zastopnikov nemškega kulturnega in javnega kroga v deželi. Podoba je sicer, da tudi na nemški strani pridobiva tal edino pametno mišljenje, da je najbolje s sosedom živeti v dobrih odnosih, vendar bi omenil pri tem, da je zato treba tudi dokazov. Najboljši dokaz v tem smislu pa je mogoče prinesiti že kar doma, pri nas na Koroškem. Morda so pesmi kakor

negospoda Jandla. Novi dušni pastir, dr. Zamjen in gospod dekan Košir sta nam spet v svojih govorih orisala njih veliko delo, v nas pa vzbudila žalost. Popoldne smo se spet zbrali v cerkvi in v skupni molitvi prosili za pokoj duši blagega pokojnika.

Naj vsemogočni poplača nesebično delo gospoda župnika za naše duše z večno blaženostjo. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu in se ga spominjali v svojih molitvah.

„Svatski rej“, „Tam, kjer teče bistra Zila“ in „Pesem od rojstva“ še koga spomnile, da Slovencev ni treba iskati šele onkraj Karavank.

Da na hitro prikažem še potek in spored koncerta Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane. Najprej so prišli na oder fantje. Spremljalo jih je burno ploskanje kot prisrčen pozdrav. Za njimi dekleta. V enotnih, okusnih oblekah. Slika na odru je sličila predstavi mladih svežih bitij. Ko je pevo vodja Radovan Gobec priklical iz mladih grl prvo pesem — ziljski „Svatski rej“ — sta že dvorana in oder bila kot eno. Za menoj je sedela stara ženica in si brisala solze. „To so pa že moja stara mati peli,“ je rekla kot da bi se hotela opravičevati, da jo je ganotje premagalo. Prvi del koncerta so tvorile slovenske umetne pesmi in v tem delu je zbor mogel pokazati svoje visoko znanje. Ta del koncerta je tudi umetniško bil na zavidni višini. Pesmi „Zeleni Jurij“ in „Kolo“ so bile naslada tudi za najbolj razvajanega strokovnjaka za pevske zbrane.

V drugem delu smo slišali pesmi, ki so nastale v prvi polovici tega desetletja. Mnogo imajo na sebi in so tudi prepričevalen izraz časa in okoliščin, v katerih so se rodile. Žal je treba ugotoviti, da pri vseh domača slovenska nota ni prepričevalna. Čutili smo vpliv ruskih koračnic. Zanimivo je, da je pesem „Na oknu glej obrazek bled“, ki je španskega porekla, slovenskemu občutju mnogo bližja od drugih. Melodija je doma v gorati Asturiji. Zemeljsko obličje daje pečat tudi človeškemu notranjemu izrazu. Ta se kaže v pesmi. In zato je ta pesem bolj „naša“ kot melodije nepreglednih ruskih ravnin.

Tretji del sporeda so sestavljale slovenske narodne. Zaključila jih je Prešernova „Zdravica“ in ta pesem je vtisnila pečat vsej prireditvi. Žive naj vsi narodi, ne vrag, le sosed naj bo mehak. Navdušenemu odobravanju vsega občinstva se je plemeniti misli našega velikega Prešerna predal pevo vodja Radovan Gobec in z njim ves zbor. Dvorana in oder sta pozdravljali drug drugega in prisrčnejšega zaključka prireditve bi si ne bilo mogoče misliti.

H koncu še nekaj o Akademskem pevskem zboru. Ta zbor je bil ustanovljen približno pred dvajsetimi leti in je bil prvotno le moški zbor. Njegov pevo vodja je bil France Marolt, verjetno največji slovenski poznavalec naše narodne pesmi. Zbiral jih je in uglasbil od Zilje do Istre in spodaj do Bele Krajine. Marolt je Vrhnčan, torej Cankarjev rojak. Svoj zbor je z železnimi (Nadaljevanje na 4. strani)

Z. I. M:

Zvesta srca

33.

Rutarjevi so grabili steljo v rebri pod Boštjanom. Saj pregovor pravi, da lepa sv. Uršula da izgled, da leni in pridni dobijo dovolj nastilja. Joza se je večkrat ozrl proti Boštjanovi hiši, a Rože ni bilo nikjer videti. Slučajno je prišla mimo Boštjanovka in Joza za čuden nagovorila: „Kako pa, da te ni nič več k nam! Ali ti Roža ni po zinjji?“

Joza se je naredil kot da mu za dekle še malo ni in je dejal: „Preveč dela je bilo doma. Vasovanje se šele po sv. Šimonu in Judu začne. No, pa tudi zinjjam, da je vasovalcev pri vaših „rožah“ vedno dosti.“

„Pa spet kaj pridi!“ je vabila še postavna Boštjanovka ter zavila za hrib. Vendar je dobro čutila, da jo je Rutarjev nalašč včipnil.

„Presnete babe.“ se je upravičeno jezil Joza. „Seveda, sedaj me vabijo, ko bom gori, bo pa spet dejala, da ji ni nič zame. Tako postrani sem celo slišal, da jo celo nekdo iz Podjune časti. Sam se bom prepričal, če je res.“

Grabili so dalje. Joza je skušal peti:

„Kedo bo listje grabil,
kedo bo praprot žel?
Kedo bo dekle ljubil,
ko bom k vojakom šel?“

Pa mu ni prav od srca šlo in tudi nihče poprijel ni njegovi pesmi. To ga je še bolj vznemirjalo in je pri sebi govoril: „Domačina ne mara, kakega prebrisanega tujca se pa ne bo branila vzeti. Pa gotovo je res, kar je teta Mojca pripovedovala. — Zvečer se še sam prepričam, potem ji pa zagodem, da bo pomnila.“

Naglo je povečerjal in se odpravil po bližnjavi do Boštjana. Pri zastorcih je pogledal skozi okno, da bi videl, če je kak tujec v hiši. Sami domači so bili zbrani okoli peči, saj je bilo zunaj že mraz in Mačinski vrh ves pokrit s snegom. Topla peč se je kar prilagla.

Padel je med zbrane tako naglo, da so se kar spogledali. Z domiselnostjo in šalo je vse hitro spravil v dobro voljo. Še Roža se je smejala, ko je pripovedoval o medvedu, ki je ujel žensko in o vragu, ki je babil jezik brusil, kar je videl na čebelnem panju pri dedeju. A kljub temu je hitro opazil, da je Roža resna in visoka.

Da bi jo malce dregnil in tudi sebi pripravil gladko pot, je začel bajati o princesi in gosjem pastirju. Ljubila sta se in skup prišla. kajti njuna ljubezen je bila brez meja. Prevzetna krčmarica

pa je visoko gledala, zavrgla zalega mlinarja in vzela bogatega trgovca, ki pa se je vsako noč spremenil v hudiča.

Vsi, ki so poslušali, so se zgražali nad oholo krčmarico. Roža pa še zardela ni. Ali ni razumela ali pa hotela ni, tega Joza ni vedel. Pripovedovanje se je vlekle tako dolgo v noč, da bi si mogli voščiti ob koncu: „Dobro jutro!“

„Pa še pridi,“ so vabili Boštjanovi.

„Ko pa vsem ni prav,“ je odvrnil Joza in pogledal Rožo.

Ta si je dala opravka pri motovilu in čakala, da so vsi odšli.

„Ali me imaš kaj rada, Roža?“ je prosil Joza.

„Ali znaš samo to barati?“ je pikro odvrnila dekle.

Zdaj se je tudi Joza izkašljajal: „Zato moje vprašanje tebi ni všeč, ker so ti drugi ljubši. Kaj misliš, da ne vem, kdo hodi za teboj? Poglej, Roža, tole!“

Stegnil je roko v notranji žep jopiča in prinesel na dan nekaj težkega. Bil je samokres. „Veš, znam streči taki stvari in moje srce je preveč žalostno, da bi mogel prenesti razočaranje, ki si mi ga pripravila. Ali še veš, kaj sem obljudil spomladi?“

Roža se ni prestrašila. Saj se samo šali, je mislila. Glasno pa je dejala: „Vem, da se ne ustreliš, je preveč lepo na svetu in umre vsak nerad. Torej srečno!“

Joza je utonil v temo. Pod orehom je počakal. Gledal je v okno Rožine izbe in čakal, da bi ugasila luč. „Ji že pripravim malo strahu, deklini prevzetni,“ se je jezil.

Luč za belim zastorom je umrla in kar kmalu nato se je začel v hladni jesenski noči rezek strel.

„To je Rutarjev Joza,“ je jasno vedela Roža. Zbudila je brate, da bi šli pogledat na vrt, kaj se je zgodilo. Sama si ni upala. „Kriva sem, da si je življenje vzela,“ je tožila. „Joj, kaj poreko starši, kaj drugi ljudje! Mar bi mu pritrdila, da ga ljubim in vse bi bilo dobro.“ — Sedla je v vežo na stopnico in čakala, da se vrnejo bratje.

Kmalu je zaslišala smeh in glasen govor. Peter in Pepi sta prigmela v vežo: „Joza je ustrelil in prazno, da bi tebe postrašil, ker si tako neusmiljena z njim? Lepo te pozdravi in ti želi sladko spanje.“

Roža je odšla. „Samo, da si res ni kaj naredil,“ je olajšano vzdihnila, preden se je pogreznila v spanje.

Joza pa je takoj drugi večer šel na Gure. Gorjančice so lepe in pridne, je slišal praviti. „Že dobim katero, ki bo volje iti v Vrbič,“ si je mislil.

Oh, pa ta Dravca mu je precej časa vzela, ker je moral na Brodnika, od tam pa skoro k Sv. Luciji.

(Dalje prihodnjič)

Gledanje nevidljivega

Napisal Josip Shallit

Dr. Stuart Mudd je suh, plečat in 1,93 m visok mož. V preteklih desetih letih je živel v fantastičnem svetu, kjer postanejo zelo majhne stvari neverjetno ogromne. V tem svetu postanejo mikrobi veliki kot sloni, svinčnik postane dolg 22 milj in srebrni kovanec 10 centov pokriva površino 930.58 ha. To je svet, v katerem vidiš najmanjše poteze žive stvari, svet, katerega nihče ni nikdar prej videl, o katerem nihče ni niti vedel, da obstaja.

To je svet, ki ga vidiš z elektronskim mikroskopom. Dr. Mudd preučuje ta svet, odkar so izpopolnili ta aparat leta 1940. v laboratorijih Ameriške radijske ustanove. Sedaj piše knjigo, v kateri skupno z drugimi, ki so se poglabili v ta čudoviti svet, opisuje čudeže, ki so jih videli v tem svetu. Njihove ugotovitve na medicinskem področju imajo velikanski pomen za vsakega.

Vzemimo na primer viruse! Nekateri učenjaki so že z elektronskim mikroskopom ugotovili razlike med virusi, ki so si podobni, to je virusi koz, kravjih koz in norice. Nihče ni nikdar videl manjših virusov, predno so izumili elektronski mikroskop. Nihče ni nikdar niti mislil, da jih bomo kdaj videli.

Upajo, da bodo v kratkem pojasnili mnoge skrivnosti virusov. Če se kdo okuži, bo zdravnik lahko ugotovil, kateri virus ga je okužil in bo lahko določil način zdravljenja.

Penicilin in druga antibiotična zdravila zdravijo naglo, toda včasih bolj škodijo, kakor koristijo. Z elektronskim mikroskopom znanstveniki lahko sedaj opazujejo, kako te droge učinkujejo. Dejansko so videli, kako penicilin napada in uničuje bolezenske klice debelega črevesa. Sedaj proučujejo tudi vsa druga antibiotična sredstva.

Z elektronskim mikroskopom opazujejo tudi raka. Pred kratkim so znanstveniki Rochefellerjevega zavoda za medicinska preiskovanja v New Yorku, ki ga je ustanovil leta 1901, znani ameriški človekoljub, videli majhne delce v stanicah raka pri miših in piščancih. Ti delci so podobni virusom. Druga laboratorijska skupina misli, da je videla podobne delce pri neki obliki raka pri človeku. Z ozirom na to je mogoče, da je neka vrsta raka pri človeku bolezen, ki jo povzroča poseben virus, ki je podoben virusu otroške paralize ali gripe. Vendar misli dr. Mudd, da je to proučevanje raka še tako novo, tako negotovo, da je boljše, da se o tem še ne govori.

Leta 1939 je postal dr. Mudd, ki je načelnik bakteriološkega oddelka medicinske fakultete pensilvanskega vseučilišča, predsednik odbora znanstvenikov, ki ima nalogo, da prouči, kako bi se na najboljši način uporabil čudežni mikroskop ameriške radijske ustanove.

Ko so dr. Mudd in člani odbora začeli gledati s tem mikroskopom, so gledali samo za zabavo. Stavili so krvne stanice v mikroskop in ugotovili, da so tako ogromne, da istočasno lahko gledajo samo majhen del ene stanice. Opazovali so majhne cevi za dihanje pri žuželkah, in so videli, da so podobne ogromnim vodovodnim cevem. Opazovali so vlakna človeških mišic in so ugotovili, da tvorijo krasno mrežo. Opazovali so vse, kar so lahko stavili v mikroskop, ravno kakor je opazoval nizozemski učenjak Anton van Leeuwenhoek, ki je pred 300 leti prvi proučeval najmanjša živa bitja z lečami, ki jih je sam napravil.

Čudno je, da je v teh 300 letih mikroskop samo malo napredoval glede povečevalne moči. Povečanje se je razvilo od 300 krat na okoli 2000 krat. Mikroskopi so postali bolj točni, bolj pripravi, toda nisi mogel z njimi opazovati predmetov, ki bi bili mnogo manjši od tistih, ki jih je opazoval Leewenhoek s svojimi mikroskopi.

Težkoča ni bila pri lečah. Bila je svetloba. Valovi svetlobe so preveliki da bi mogli razsvetliti zelo majhne predmete, kakor so manjši virusi. Svetlobni valovi so se upognili okoli virusa.

Tedaj je prišla znanost elektronov. Nekdo je prišel na misel, da bi uporabili elektronske žarke mesto svetlobnih.

Elektronski žarki so mnogo finejši. Ti žarki se lahko osredotočijo s pomočjo magnetičnega polja v kakšnem zelo majhnem predmetu. Tedaj se lahko zopet razširijo in tvorijo bleščečo sliko na fluorescentnem platnu. Na ta način je povečanje poskočilo od 2000 kratnega na 200.000 kratno.

Danes uporabljajo v Združenih državah okoli 200 elektronskih mikroskopov. Dr. Mudd pravi, da delajo revolucijo v znanosti. Res, vsak teden se kje v Ameriki učenjak dvigne od svojega mikroskopa z zamaknjenim pogledom. Sede k mizi in napiše poročilo o nečem, kar še ni nikdar prej videlo človeško oko.

Dva učenjaka na vseučilišču Južne Kalifornije, na zahodni obali Združenih držav, sta na primer pred kratkim poročala o posebnih novi tehniki za proučevanje rakavih stanic pri človeku. Stanice ležijo v prosojni plastiki. Plastiko položijo v stroj, ki reže na rezine, nekako kakor stroj za rezanje sira, toda neizmerno bolj tanko. Rezilo reže stanice raka na stotine rezin. Vsaka rezina je debela okoli pol milijontinke palca (palec — 2.54 cm). Z elektronskim mikroskopom se vsaka rezina lahko poveča tako, da pokaže podrobnosti, ki jih ne bi mogli nikdar videti s svetlobnim mikroskopom.

Dr. Mudd se vprašuje, ali se ta metoda lahko uporabi za zboljšanje ugotovitve raka.

Zelo verjetno, pravi dr. Mudd, toda moramo še mnogo proučevati, predno bo lahko ta naprava nadomestila metodo, ki jih sedaj uporabljajo. Isti izum uporabljajo za rezanje koščkov normalnih jeter, mišic in živčnih vlaken in za fotografiranje teh s pomočjo elektronskega mikroskopa. Dr. Mudd poudarja, da to odpira popolnoma novo področje. Koščki bolnega tkiva se lahko razrežejo v rezine in fotografirajo. Njihove slike pa primerjajo s slikami zdravega tkiva. Slike točno kažejo, kje je tkivo bolno.

Najbolj zanimive slike, ki jih dobivamo z elektronskim mikroskopom, so slike, ki kažejo, kako na kužne bakterije

delujejo primerni protistrupi. Fotografski posnetki res kažejo, kako protistrupi prevlačijo površino bakterij in kako jih uničujejo.

Druge slike kažejo, kako bakteriofagi napadajo bakterije. Bakteriofagi, jedci bakterij, so skrivnostne tvarine, ki napadajo bakterije, kakor bolhe psa. Učenjaki so govorili mnogo let o bakteriofagih, ne da bi vedeli, kaj je to. Sedaj vidijo, da so sestavljeni od posameznih organizmov z jajčasto glavo in dolgim repom. Sedaj učenjaki proučujejo te bakteriofage. Morda jih bodo sčasoma uporabili v boju proti bakterijam, ki so sovražniki človeka.

Dr. Mudda sedaj zelo zanimajo kromosomi. To so zelo majhna vlakna v jedrih stanic. Ta vlakna so nosilci dednih značilnosti, ki povzročajo, da poganki bakterij izgledajo tako, kakor izgledajo. Nekatere kemične tvarine in neka izžarevanja menjajo te kromosome, in tako menjajo pogankje.

Dr. Mudd in drugi raziskovalci skušajo dobiti jasne slike teh vlaknatih kromosomov. Hočejo napraviti dvojne slike, in sicer predno na kromosome vplivajo s kemičnimi tvarinami in izžarevanjem, ki jih spreminjajo, in po tem postopku. Učenjaki upajo, da bodo na ta način točno ugotovili, kako se kromosome spreminjajo, to je, kako se spreminjajo dedne značilnosti živali, kar je ena največjih skrivnosti narave.

To je elektronski mikroskop — najbolj točna naprava, s katero je kdaj delal kak učenjak. Ni čudno, da se dr. Muddu zdi, da je v bajeslovni deželi, ko opazuje na elektronskem mikroskopu. Nikdar ne ve, kaj bo še novega videl.

Dr. Mudd misli, da ni verjetno, da bo elektronski mikroskop postal orodje za vsakega povprečnega zdravnika. Uporabljanje tega aparata je zelo zamotano. Aparat tudi veliko stane, in sicer 16.250 dolarjev normalni aparat, a manjši 5760 dolarjev. Toda dr. Mudd je prepričan, da bo moral kmalu postati stalno orodje v velikih bolnišnicah in zavodih za raziskovanje, mogočno sredstvo v vedno večji borbi proti bolezni in smrti.

ugaja, da nima časa misliti na bolezen in na svoje prestando gorje. Bolnik naj se izogiba samote, ako se ne počuti tam dobro in naj ne obiskuje dramatičnih oziroma tragedijskih iger, bodisi v gledališčih ali v kinu. Izbere si naj vesele in humorja polne predstave, ki mu bodo s srčnim smehom in dobro voljo najbolj dvignile njegovo duševno razpoloženje.

Glede hrane je treba povdariti, da mora biti izdatna in mešana, to se pravi, poleg mesa mora imeti dovolj zelenjave, raznih salat in predvsem sadja, mnogo dobrega mleka in masla. Vse to velja seveda, ako njegov želodec vse te stvari dobro prenaša in prebavlja. Močno kavo, alkohol in tobak mora izločiti, ako ne zna držati zmernosti v teh nasladah.

Izvrstno store kopeli in zavoji. Kadne kopeli naj bodo prijetno tople, ne hladne in ne vroče! Tudi tu naj velja pravilo: „Delaj tako kot ti je najbolj ugodno in prijetno“. Samo prijetno topla kopelj je živcem prijetna. Odlične so tudi ogljikove in smrečne kopeli, zvečer pa v postelji hladni ovitek ali zavoj, ki bo dobro pokritemu bolniku kmalu prinesel prijetno toploto in z njo zaželeni, prijetni san. Ogibati pa se je treba hladnih in povrh morda še predolgo trajajočih kopeli in hladnih prh, kar živce še bolj razdraži!

Zelo pomirljiv učinek na živce imajo nekateri čaji, izmed katerih naj omenim predvsem špajko ali baldrian, meliso in hmelj. Nekateri še radi primešajo cvetje od oranž ali pa poprovo meto. Za dobro spanje je priporočljivo vzeti zvečer pred spanjem poleg čaja še 3 do 4 tablete oziroma kroglice „Hovaletten“. Omenjene čaje naj jemlje bolnik skozi par tednov in sicer zjutraj in zvečer po eno skodelico, poparjeno in ne skuhamo! Ako učinek še ni zadovoljiv, bo zdravnik predpisal še zdravilo iz vrste hormonov, kakor n. pr. testosan.

Bodisi pri tireotoksikozi, bodisi pri drugih živčnih in duševnih obolenjih bo — kakor že rečeno — koristilo največ to, kar „duši in srcu“ najbolj godi, posebno ako te mučije duševne depresije, otožnost in strah. Le v veselem in prijateljskem okolju se ti bo srce odtažalo in duša olajšala! Le prijetne kopeli in dobra prehrana ter skrivnost pomirjevalnih čajev in neškodljivih zdravil ti bo okrepilo telo in te osvobodilo neznosne bolezni, ki ji pravimo duševna potrtost ali — depresija, ki jo navadno najdemo pri — tireotoksikozi!

Gostovanje Akademskoga zbora iz Ljubljane

(Nadaljevanje s 3. strani)

zno voljo dvignil do take višine, da je veljal tudi uradno za najboljši zbor v Jugoslaviji. Letno je zbor priredil v Ljubljani samo en koncert. Toda ta je bil za Ljubljano kulturni dogodek zase. Zbor je bil povabljen na turneje širom vse Evrope in povsod žel največje priznanje. Gostoval je med drugim tudi v Egiptu, kamor se je peljal s parnikom „Kraljica Marija“. Kadar so bili na Bledu visoki državniški obiski, je bil ta zbor povabljen na obisk.

Akademski pevski zbor so potem vojne razmere razbile in se je na novo ustanovil leta 1946. Vodi pa ga nov pevovodja, nadarjeni skladatelj Radovan Gobec. Če bi hotel povedati svoje skromno mnenje glede primerjave med obema zboroma, potem bi rekel, da je Maroltov zbor bil posebej veljavna sposobnost svoječasne pevovodje. Njegovo obvladanje partiture, katero je Marolt večinoma sam obdelal, je bilo brez primere. Pevska tehnika na višini kot morda pri nobenem pevskem zboru v Evropi.

Gobčev Akademski pevski zbor morda nima teh prednosti v takšni meri, dejstvo pa je, da ga kot harmonična celota v neki meri prekaša. Glasovni material je skrbno in za vsako vsebino pesmi odgovarjajoče odmerjen. Ne stremi k artistiki, temveč se trudi priti do izraza kot izbrušena, na občutje grajena celota. Kot pri gostovanju opere, tako smo tudi v tem primeru mogli ugotoviti, da nova smer v umetnosti, kakršno goje v Ljubljani, v neki meri vendarle leži čustvovanju slovenskega človeka.

Ščitna žleza in - živci

Posledice zadnje svetovne vojne so strašne. Poleg milijonov mrtvih so še milijoni bolnikov, pohabljenih in pregnanih, ki jim je grozota in bestialnost vojne odvzela vse, da tavajo sedaj po svetu liki izobčenci, berači in bolniki. . .

Ni čudno, da najdemo med temi mnogo takih, ki so jim opešali živci in so izgubili svoje prejšnje duševno ravnanje, svoj duševni mir in svoje zadovoljstvo. V težkih in dolgih nočeh se premetavajo na svojih ležiščih in čestokrat se zgodi, da se noče vleči pokojni san na njihove izmučene oči in jih pri tem duševnem nemiru zaloti jutranja zora, ko je treba spet vstati in iti po svojem poslu, akoravno je telo še manj spočito kakor je bilo zvečer.

Pri bolnikih, ki trpe na premočnem delovanju ščitne žleze ali ščitnice, kar zdravniku imenujejo tireotoksikoza (thyreotoxicosis), najdemo takšne žalostne pojave. Vsled nešteto krat preostalih razburjenj in duševnih potresov, skrbi in strašnih pripetljajev v življenju je nesrečnež postal stalno nemiren. Srčno utripanje je postalo močnejše, hitreje in vznemirjajoče, roke in prsti se tresejo. Često ga obliha neznosni pot in tudi driska se pojavlja. Telesno in duševno se čuti manj sposobnega za vsako delo, svojih misli ne more več tako koncentrirati kakor nekdanj, telesna težina pada. Poleg omenjenih znakov opazimo pri nekaterih tudi naraščanje golše. Vsi ti simptomi so precej značilni za premočno delovanje ščitnice. Najtežja oblika te bolezni pa je basedov (Basedow), ki jo spoznamo pri ljudeh z velikimi, nekam izgubljje-

nimi in srepimi očmi in povečano golšo.

Poleg izrazitih bolezenskih znakov najdemo tudi slučaje s samo nekaterimi simptomi, ki nam pa vendar dajo takoj misliti na tireotoksikozo, posebno ako imamo opravka z nervoznimi in duševno potrtimi slučaji. Seveda ne smemo smatrati vsakega takega ali podobnega razdraženja živcev že za obolenje ščitnice! Najsigurnejše ugotovimo to z aparatom, ki točno zaznamuje množino kisika, ki ga telo porabi pri popolnem miru. Napačno je mnenje, da gre pri tireotoksikozi samo za obolenje ščitnice. Saj predstavlja ta žleza samo del silno zamotanega sistema organov, ki izmenoma vplivajo drug na drugega. Znano je, da leži pravi vzrok takih motenj v nadrejenih možganskih središčih in drugih organih. Ako nastopi v skupnem ali vzajemnem delovanju tega živčnega aparata neka neskladnost, potem pride kaj lahko do — tireotoksikoze.

Pri težkih slučaji, kakor je basedov, s precejšno golšo, je treba misliti na operacijo, ki je v takih slučaji najbolj uspešna. Saj privede že v kratkem času do popolnega ozdravljenja.

Pri vseh drugih slučaji, ki so lažje, ga značaja in ki nimajo povečane ščitnice ali golše, bo šlo brez operacije. Tu je v glavnem potrebno pomiriti živce, kar dosežemo s pravilno sprejembo načina življenja. Izdaten nočni počitek je pri tej bolezni velikega pomena. Prenaporno delo je treba prekiniti z bolj ali manj dolgim dopustom, ki naj bi ga bolnik prebil po možnosti v višinskih krajih ali pa tam, kjer mu njegova okolica ali družba najbolj

CELOVEO

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, prigrasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

MOHORJEVE KNJIGE ZA leto 1951

Koledar šil 6.—
Večernice šil 3.—
Otroški molitvenik šil 3.—
Evangelij po Luku šil 1.—
Za inozemstvo 1.25 USA dolarjev.

Uredništvo nujno išče Kosovo zgodovino Slovencev od naselitve do reformacije. Kdor ima knjigo, ga prosimo, da nam jo odstopi za primerno odškodnino bodisi v denarju, bodisi v zameno za knjige.

PROSVETNI VEČERI V CELOVCU

Novembrski prosvetni večer bo 11. novembra. — Spored: Dva slovenska velikana, recitacija in petje.

Decembrski prosvetni večeri bodo:
3. decembra: Miklavževanje.
8. decembra: Marijanska akademija.
31. decembra: Silvestrovanje.
Začetek večerov ob 20 uri. — Rezervirajte si te večere za slovensko prosveto.

PLIBERK

V nedeljo 22. oktobra so se poslovili od nas prečastiti gospod dekan Turner. Štiri leta so bili med nami in delili božji blagoslov. Naše najboljše želje in obilo božjega blagoslova jih naj spremlja na njihovo novo službeno mesto.

SMIHEL NAD PLIBERKOM

Časov Folt se je naveličal hoditi tako daleč v službo. Pismo noša je in raznaša našo pošto v globaškem poštnem okraju. Izbral si je nevesto Sabino Elbe pd. Kuštovo v Breški vasi. Veselo poroko sta obhajala v Smihelu 23. oktobra. Pri cerkveni slovesnosti je cerkveni zbor pod vodstvom Mihe Sadjaka zapel voščilne pesmi, da bi novoporočenca spremljala sreča, božji blagoslov in zadovoljnost vse dni življenja.

Poročne obrede so opravili domači g. župnik Jožef Picej, dali novoporočenca na pot tri cvetlice, ki naj ju spremljajo na poti skozi zakonsko življenje: bela lilija naj bo vedno resen opomin na svetost in čistost svetega zakona, rdeči nagelj naj spominja novoporočenca na skupno ljubezen, na ljubezen do otrok in na ljubezen do Boga. Zeleni rožmarin in roženkravt pa naj gojita lepo upanje v srcih v vseh dneh križev in težav, da bodo lepši dnevi, da bo po nevihti zopet sijalo zlato sonce zakonske sreče in

Najcenejša točilnica žganih pijač

HELMUT BRUNNER

Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstr. 25

veselja. Ta šopek so ovili z narodnim trakom, da bosta ostala zvesta materi-nemu jeziku in narodu!

V ožjem krogu so nato obhajali veselo svatbo pri Likebu. Po angelskem zvonenju so zaključili „ohcet“, že nin in nevesta pa sta se podala na ženitovanjsko potovanje.

V Večni vasi, kjer ima nevesta svoj lastni dom, bo imel naš dobri in prijazni pismo noša veliko bliže k svoji vsakdanji službi. Novoporočenca želimo obilo sreče in blagoslova v novem stanu.

ŽITARA VES

Take poroke pa še ni bilo pri nas. Kar tri godbe in to ne navadne na kaka tri ali štiri godala; 36 godcev je bilo kar v eni godbi. Kaj takega pač ne spravi vsaka vas skupaj.

Bilo je to v nedeljo, 15. oktobra, ko se je ženil Fridl Škrutelj. Za nevesto si je izbral Marijo Hribnik. Ko sta po poroki prišla novoporočenca iz cerkve, je čakala tam godba tovarniških delavcev z Reberce, ki je nato novoporočenca in svate spremljala do Rutarja, kjer je bila svatba. Da pa je bila slovesnost še večja, je čakala pri Rutarju še ena godba in sicer iz šent Primoža. Da so glasovi obeh godb kar podžigali k plesu, o tem pač ni treba posebej pripovedovati.

Ni pa bila samo ena poroka ta dan in tudi dve godbi še nista bili dosti. Ta dan se je poročil tudi Kovač Jakob, ki je peljal pred poročni oltar svojo Tilko. Svatba pa je bila nato pri Waldnerju, kjer so imela seveda tudi svojo godbo.

Novoporočencem prav iskreno čestitamo in jim želimo obilo sreče in blagoslova božjega.

POGRČE

Morda boste začudeno gledali in spraševali, kje neki leži ta vas? Saj še nikoli niste čitali v „Našem tedniku“ o njej. Zato pa si danes natakните očale in berite skrbno, da vam ne uide kaka beseda, ker vem, da se vam bi dopadlo pri nas, ako bi nas obiskali.

Vas Pogorč leži zapadno od Rikarje vasi in je del šentviške fare. Šteje samo pet kmečkih hiš. Gostilne v vasi nimamo, jo pa tudi prav nič ne rabimo. Za naše pijančke — skoraj bi se mi zareklo, saj prav za prav pijančkov pri nas ni — imamo mošta dovolj. Prešo imamo na vasi in sadja je vsako leto dosti; eno leto bolj obrodijo jabolka,

drugo leto pa spet hruške. Tako ga poleg mošta povrh še lahko malo „nasmodimo“. Še celo strdnega si privoščimo, saj so nam letos čebele po dolgem času spet dale okusiti sladke strdi.

Gospodarsko morda ne napredujemo tako kakor druge vasi. Traktorja še nimamo in elektrike tudi ne. Pa bo menda kmalu tudi to, saj se Rojakov oče na vso moč trudi, da bi čimprej zasvetila zaželjena lučka in bi čim več strojev lajšalo naše delo. Pa zakaj tudi ne bi teh dobrot pričakovali, ko nam pa toliko obeta Marshallov načrt. Leto želimo, da ne bi pri nas ostalo pri načrtu, denar pa bi se že ustavil kje se verno od Drave.

Nam bi bil predvsem potreben vodovod, ker se nam sedaj dostikrat zgodi, da imamo več mošta v kletih kakor pa vode v studencih.

Letina je bila takole bolj srednja, žita je bilo malo manj kot lani, pač pa smo krompirja precej pridelali. Tega bomo poizkušali predelati v svinjsko maščobo, ker je v taki obliki krompir še najbolj okusen in največ izda.

Rotar si je popravil svojo hišo in jo tudi malo povečal in to kar brez „zlate subvencije“, na katero je sicer malo upal, pa jo le ni hotelo biti. Pavlež je pa kar znova sezidal hišo in bo kmalu tudi že znotraj gotova. Škoda le, da stoji malo preveč v bregu.

Rutarjev Tonček iz St. Vida je prišel k Pavležu po hčerko Nežiko in jo odpeljal pred poročni oltar, nato pa na svoj trgovski dom v St. Vidu, kjer mu že prav pridno pomaga. — Tudi Blažev Pavel se je naveličal samskega življenja in si je pripeljal na svoj dom Deutschmanovo Ančko iz Betinje vasi.

Poleg veselih vesti moramo na žalost

poročati tudi o nesreči, ki bi se skoraj dogodila pred meseci. Mala Rotarjeva Lenčka, še komaj leto dni stara, se je igrala v pesku tik ob potu. V tem pripelje mimo voz in voznik ni opazil malega bitja na poti. Kmalu nato so našli malo Lenčko poškodovano na glavi in po telesu. Po vsej sreči pa se mora mala Lenčka zahvaliti angelu varuhu, da ni bilo hujše, ker bi poškodbe, ki so se izkazale kot lažje, mogle biti tudi zelo hude. To nesrečo pa naj si tudi vzamejo vozniki kot pouk, da vozijo skozi vasi bolj previdno. Seveda je pa ta slučaj opozoril tudi starše, da nesreča nikdar ne počiva in da je zato pač vedno treba gledati in skrbeti, kod hodijo otroci.

To naj bo za danes. Prihodnjič enkrat — če nam bo čas dopuščal in če bo uredništvo „Našega tednika“ dalo kaj prostora — pa pošljemo še kak opis naše vasi.

Trgovina čevljev

JOSEPH PRIMIG

CELOVEC-KLAGENFURT

St. Veiterstraße 10 — Tel. 2977

Lastna delavnica — Prodajalna raznih čevljarskih izdelkov

SELE

Ptice selivke so nas že septembra zapustile in odletele prezimovat v toplejše kraje. — Zdaj pa nas zapuščajo druge selivke. Že služi več selskih deklet v Švici in zdaj so šle za njimi zopet tri, med njimi dve pevki deklškega pevskega zbora in sicer voditeljica deklškega zbora, Marta Pristovnik in njena sestra Pavla. Predno se je ta pevski zbor razšel, je v celovškem radiu zapel še 8 pesem, da so jih posneli na plošče.

V nedeljo, 17. septembra, so dekleta še poromala k sv. Antonu na Bajtiše, da se mu mlade žene priporočijo za blagoslov otrok, dekleta pa za srečno izbiro ženinov. Švicarkam želimo, da dobe v Švici dobre službe in se nato vrnejo bogate med nas. — Druga dekleta pa ne odpotujejo v inozemstvo. Njih cilj je gospodinjstva šola šolskih sester v St. Jakobu v Rožu. V zadnjih letih se je tam izšolalo že več selskih deklet. Letos sta bili tam dve že čez poletje in zdaj novembra se jima pridružijo še štiri. Tudi tem želimo, da se v šoli izurijo v dobre gospodinje, ker dobra vzgoja in strokovno znanje sta najboljša dota za bodoči poklic.

Vsi, ki se vozijo z avtobusi, se ob prihodu in pred odhodom najdejo v restavraciji

„AUTOBAHNHOF“

Celovec - Klagenfurt

Pristna dunajska kuhinja, Buffet, naravna vina

RUTE

„Tristo medvedov, al žie vieš, kaj je novega?“ — „Lojzka se bo udava, hm, pojinje, pa doteje v puole, čier leži jeseni in spomladi, kadar nas sončni žarki najbolj prijetno božajo, gosta megla...“

Toda maren o Lojzki udaji je tudi potihnil in imeli smo vtis, da se Fricej v naših slikovitih „hribah“ že pripravljala, kako bo intoniral ono: „Kaj mi nuca lubea moja, če pa ne morem do nje.“

Čas pa hiti in prinese svoje in tako je morala pod odločno voljo in nepoglasljivo željo zaročencev po večni združitvi izdati ozlovoljena mama „pecuša“, da Fricej lahko pelje svojo izvoljenko na svoj dom na Ratence. In tako bo zdaj sama Uršej sama kraljevala pod vznožjem „marbrga“ in obnavljala grivngo, zakaj da tudi ona ni šla na to roznato pot. Samemu človeku res ni dobro biti in poslušati večne melodije časa: „Ti boš pa doma in sama ostala, suhe žemlje...“

Novoporočenca čestitamo in želimo polno blagoslova, sreče, zdravja in miru!

RATENCE

Čudna so pota človeška. Pravijo, da sta skupaj v šolo hodila, se igrala in malodane skupno odraščala v otroka, fanta, dekle, ženina in nevesto, pa niti eden niti drugi ni slutil, da sta si namenjena in da tli globoko nekje neka skrivnostna iskra. In šele v tretjem od nosno četrtem desetletju svojega živ-

ZAHVALA

Sveški farani, ki smo se udeležili pogreba preč. g. župnika Filipa Jandla, se pristrčno zahvalujemo za gostoljubnost, ki smo jo bili prav vsi deležni na domu preč. g. župnika, pri Zavedniku na Djekšah. — Vsem sestram in sorodnikom izrekamo še enkrat naše iskreno sožalje.

ljenja se je ta iskra nenadoma vnela in vžgala dvoje src, ki ju ni mogel nihče več razdružiti. Res, čudno zvita so ta pota, včasih posuta s cvetjem, včasih tudi s trnjem, največkrat pa s koreninami, posebno po „kozvonce“, koder se je tudi Fricej kaj kmalu naveličal hoditi osvajati utripe Lojzki- ga srca in naskakovati trdnjavo, kjer je moral dobiti za sklenitev večne zveze že izvozno dovoljenje.

Rute, še prav posebno pa domača vas Ovčna, so izgubile pridno, splošno priljubljeno in vseskozi zgledno dečvo. Menda pod vplivom „pa mi mamica branijo“ so ju domači gospod župnik morali kar ekspresno „vreči“ raz prižnico, zadnjo nedeljo pa dati še blagoslov za sv. zakon.

Naše čestitke naj bodo združene s toplimi željami za srečen skupni novi dom, ki naj bi bil poln ljubezni, miru, potrpljenja in vzglednosti. Materi, ki je svojo edinko in težko pogrešljivo hčerko tako težko spustila v deželo globoke megle, pa zakličemo: Glavo pokonci, tudi Vam bo še sijalo sonce!

ŠKOFICE

Šentiljčani bodo imeli menda kar prav, če sodijo, da je začelo pri nas zmanjkovati tiste ljubke in tople domačnosti. Smo pač na meji med „kulturo Vrbskega jezera“ in domačo kulturo naše grude. Poleti smo imeli vse polno gostov in po vrsti mnogo zabav.

Krstov smo imeli letos le devet. Tudi to je moderna poteza, saj smo jih nekaj šteli po trideset do štirideset na leto. Nekako tako je: pred zakonom cvetje, potem pa le trnje in nič sadu.

Porok je bilo do sedaj deset. Čebrova Nani je segla v roko Jožefu Huber. Videti je pri hiši, da pometla nova metla. Hiša se je od veselja zasukala: skedenj prijazen, nova drvarnica.

Dozdeva se nam, da je tudi sestra ob tem dobila vzgled in bo bržkone sledila isti poti.

Matilda Supan pri Bundru se počuti tudi kar srečna ob strani svojega Maksa. Marvarjev Fridej je tudi šel na Klopce po Micijo Sebung. Čestitamo!

Klopce pa niso kar tako. Tudi Kocjanova Trezi je šla s Habnarjevim Tinejem v Pulpače. Gabriel je miren in priden delavec in vdovec. Tako je poiskal otrokom novo mater in varuha hiši. Hanzi Čuden je leto dni odlagal in cincal, a dđžal je besedo in je vzel tam poleti Bertijo. Tudi Trčjeva Micij se je s svojim Rudijem s privoljenjem šentiljskega gospoda Pavlija poročila pri nas. Sveti Martin v Pinji vasi pa je blagoslovil Kanovčevo Micijo iz Dobanje in Hermana iz Škofič. Prav tajno sta pripravila svojo poroko Leni in Ema, vendar dobro gospodarita. Glavno je, da si ohranita božji blagoslov.

Njun sosed pa je napravil prav obratno. Očitno je pripravil svojo „ohcet“. Povabila sta z nevesto mnogo gostov: sorodnike, pevce, požarno brambo in vse škofiče in Paprače.

Zato menimo, da šentiljčani le nimajo čisto prav. Se še že pri nas tudi znajdemo v veseli domači družbi in ne samo poleti ob plehki, lahki, moderni zabavi.

ST. LENART PRI SEDMIM STUDENCIH

Zima nas je že obiskala, kajti sneži kar naprej. Mraz je prišel tudi z zimo in zato je treba že kuriti sobe, kajti večeri so postali daljši in prijetno je sedeti pri topli peči. Naše pridne matere in naša dekleta pa že predejo in pletejo, da je veselje. Treba je tudi preskrbeti si toplejšega oblačila. Zato vse hiti v Mlinarje ali pa na gornji kraj Zilje, da se zamenja volno. Tako se je peljala tudi Jurčeva Hana v Mlinarje, med potjo pa jo je podrl moto. rist, da je obležala nezavestna na cesti. Motorist se ni zmenil za to, ampak jo

(Nadaljevanje na 6. strani)

Apno — potrebno gnojilo

Naši kraji ležijo v glavnem v južnih apneniških Alpah. Iz tega bi mogli sklepati, da mora biti v naših tleh dosti apna in da tega ne bi bilo treba dodajati kot rastlinsko hrano. — V nasprotju s takim sklepanjem pa so kemične preiskave zemlje v zadnjih letih pokazale, da v naših kmetijskih zemljah večinoma manjka apno. Apna ne manjka samo v zemlji v krajih, ki ležijo severno od Drave, kjer bi mogli to po nastanku zemlje preje pričakovati, apna manjka tudi v zemlji tam, kjer tega ne bi skoraj pričakovali. To je posledica izpiranja apna iz zgornjih plasti zemlje vsled padavin.

Izračunali so, da povprečne letne padavine v iznosu 800 mm izperejo na enem hektarju zemlje približno 250 kg apna iz zgornjih slojev zemlje v spodnje sloje. Pri višini padavin do 1600 mm pa izperejo te padavine na enem hek-

Moške in ženske kostume in plašče
izdela
hitro in poceni ter po najnoveši modi

J. Lederer

krojaški mojster

SINCA VES — KÜHNSDORF

Zaloga vseh vrst blagal

tarju zemlje tudi do 700 kg apna. V teh spodnjih slojih zemlje apna ne morejo rastline s svojimi koreninami več izrabiti in rastline trpijo vsled pomanjkanja apna v tleh. Izjemo pri tem tvori deloma lucerna, ki s svojimi koreninami prodira tako globoko v zemljo, da more večkrat črpati dosti apna tudi iz spodnjih slojev, vendar pa se tudi pri lucerni ne moremo vedno na to zanašati in moramo apno dodajati.

Več apna — dobra krma.

Vsak kmet bi moral danes že vedeti, da apna ne potrebujejo samo njivske rastline kakor predvsem razne detelje, nato ječmen, oljna repica, pesa, pšenica in koruza, vedeti bi moral, da potrebujejo apno za svoje uspevanje tudi travniške rastline. Ravno najboljše trave in pa detelje na travniku uspeva jo dobro in nam dajejo velike pridelke samo takrat, ako morejo dobiti njihove korenine dosti apna v tleh. Ako je apna v travniški zemlji premalo, oziroma so ga travniške rastline izčrpale in so ga padavine izprale v spodnje sloje travniške zemlje, se to takoj pozna v sestavi travniških rastlin. Izginjati začnejo namreč dobre travniške trave in detelje, na njihovo mesto pa stopijo razne manj vredne trave in razni pleveli, ki za svojo rast in uspevanje potrebujejo manj apna.

Iz prednjega pa moremo spoznati, da učinka gnojenja z apnom na travnikih ne smemo presojati samo po količini, ampak tudi po kakovosti pridelanega sena. Vemo namreč, da tudi razni pleveli, kakor na pr. medvedje šace (Bärenklau), divja kumna (Rossküm-

mel), razne trobelike (Schierling) in drugi podobni travniški pleveli dajejo velike količine sena, toda to seno je po kakovosti slabo. Pri presojanju kakovosti travnika moramo gledati torej predvsem na to, koliko dobrih trav sestavlja travniško rušo. Ni namreč dosti, da dobijo živali samo krmo, s katero si napolnijo želodec, morajo tudi dobiti in to predvsem krmo, ki je izdatna, ki vsebuje dosti hranilnih snovi.

Slaba travniška krma je večkrat vzrok, da pri mladi živini zaradi pomanjkanja apna v krmi zastane rast kosti in s tem tudi splošna rast telesa mlade živali. Pri starejših živalih, zlasti pri kravah pa more zaradi pomanjkanja apna v krmi nastati mehkokostnost in kostolomnost. Živalsko telo naj bi torej že v navadni krmi dobilo vse one hra-

nilne snovi, ki jih rabi za izgradnjo telesne snovi, mleka, mesa, masti itd., kakor tudi za telesno delo. Med temi snovmi pa je zelo važno apno, ki sestavlja nad 40% rudninskih snovi živalskega telesa.

Apno — potrebno živalim.

Razen tega moramo vpoštevati, da izloča živalsko telo dnevno približno 60 gramov apna, molzne krave pa potrebujejo razen tega še za tvorbo vsaj 10 litrov mleka dnevno po 17 gramov apna. Ako teh količin apna živalsko telo ne dobi v zadostni množini v krmi, mora te potrebne količine apna odvezati kostem.

Iz tega razvidimo, da sta tako zdravstveno stanje živali kakor tudi mlečnost živali v veliki meri odvisna od tega, koliko apna je v travniški ali njivski zemlji. Seve si bo pri tem kdo mislil: „Ako je premalo apna v krmi, ga je pač treba dodati kot klajno ali krmilno apno.“ Tako ravnanje pa je v resnici le izhod v sili in se na to ne zanašajmo. Razen tega je tudi resnica, da le redko dodajamo apno v krmi, četudi se zavedamo, da živali apno potrebujejo in da ga v krmi ni dosti. Apno začnemo navadno dodajati šele takrat, ko se že vidno kažejo vse slabe posledice pomanjkanja apna. Razen tega je tudi klajno apno slabše in težje prebavljivo, zato pa tudi manj učinkovito kakor pa apno, ki ga dobijo živali

že v krmi. Zato mora biti naša skrb, da dobijo rastline dosti apna v zemlji.

Apno —boljšuje zemljo.

Ako dodajamo apno njivski in travniški zemlji, ne dosežemo le tega, da imajo rastline potrebno količino apna na razpolago. Z dodajanjem apna se zemlja tudi izboljša in učinek dodanih umetnih gnojil in navadnega hlevskega gnojila ter tudi gnojnice je v taki zemlji boljši kakor pa v zemlji, kjer apna primanjkuje. Vse hranilne snovi, ki so že v zemlji ali pa jih z gnojenjem zemlji dodajamo, rastline lažje izrabijo, ako je v zemlji dosti apna. Zlasti vpliva apno ugodno na zelo važno rastlinsko hrano v zemlji, to je fosforno kislino. Fosforno kislino dodajamo zemlji v obliki Thomasove moke in pa v obliki kostnega oziroma rudninskega superfosfata. Vsled posebnih snovi v zemlji se včasih more zgoditi, da se fosforna kislina iz teh gnojil spremeni v snovi, ki jih rastlina ne more ali pa le težko sprejeti. Da ostane fosforna kislina v taki obliki v zemlji, da jo rastline lahko sprejemajo, pomaga v veliki meri apno v zemlji. Apno more torej v zemlji služiti rastlini ne samo kot hrana, kakor jo dobijo rastline iz drugih gnojil, ampak je učinkovanje apna še v drugem oziru, da namreč izboljšuje kakovost zemlje.

Ako dodajamo zemlji apno, se včasih zgodi, da ugodnega učinka tega gnoje-

nja ne opazimo takoj prvo leto po gnojenju. Včasih se pokaže učinek šele po nekaterih letih.

Večkrat je med kmetovalci razširjeno napačno mišljenje, da je zadosti, ako gnojimo s Thomasovo moko, ker s tem dodajamo zemlji tudi apno, ki ga je v Thomasovi moki do 50%. S takim gnojenjem ne moremo namreč nadoknaditi vsakoletnih izgub apna v tleh, bodisi da so ga rastlinske korenine črpale za prehrano rastline ali pa so ga padavine izprale v nižje sloje. Najbolj natančno nam more ugotoviti količine apna v zemlji, s tem pa tudi potrebo zemlje po apnu, kmetijski poskusni zavod. Ako za kak kraj in za posamezno zemljišča take ugotovitve že obstojajo, moramo vsem kmetovalcem nujno priporočati, da se po teh ugotovitvah ravnaajo. Ako pa takih ugotovitev še ni, moramo tudi priporočati, da se glasijo kmetovalci posamezno, ali še boljše skupine kmetovalcev, pri okrajni kmetijski zbornici z željo, da bi kmetijski poskusni zavod v Celovcu preiskal njihovo zemljo. Okrajna kmetijska zbornica mora nato vse potrebno ukreniti zaradi preiskave zemlje.

Pa tudi brez preiskave zemlje vemo, da je treba zemlji dodajati apno. Navadno dajemo apno vsako tretjo ali četrto leto in sicer na en hektar najmanj 1000 do 1500 kg apnenega kislega apna, to je apnenega prahu. Damo tudi lahko 800 do 1200 kg mešanice, ki je sestavljena iz 50% apnenega prahu in iz 50% žganega apna. Na zemljiščih, ki so izrazito kislila, pa moramo dati še večje količine apna, oziroma ga dajemo v krajših presledkih.

Apno trosimo samo ob suhem vremenu in na suha tla, na njivah pa ga tudi takoj podorjemo ali podbrnemo. Ako gnojimo tudi s hlevskim gnojem ali z gnojnico, moramo paziti na to, da je med gnojenjem s hlevskim gnojem ali gnojnico in med trosenjem apna presledek vsaj štirih tednov, ker bi se drugače izgubilo mnogo hranilnih snovi.

Najugodnejši čas za gnojenje z apnom sta jesen in zima. Zato naj bi sedaj vsak kmetovalec premislil, kakšne so njegove njive in njegovi travniki, kdaj so bila njegova zemljišča zadnjič gnojena z apnom in naj napravi načrt, da bo še letošnje jesen in zimo vsaj en del travnikov in njiv pognojil z apnom.

RAZNE VESTI

VOJNA PROTI POLZEM

Po zaslugi Urada za javno zdravstvo Združenih držav, se je pričela uničevalna akcija proti polžem, ki ima med drugim tudi ta namen, preizkusiti nekatere nove, posebno učinkovite izdelke. Namen te borbe je, uničiti skupno s polži nositelje zajedalcev, ki povzročajo bolezen „scistosomiasis“, kar pomeni močno izredno grizo.

Pri nekem prejšnjem poizkusu zatiranja polžev so odobrili preko 750 proizvodov, od katerih je enajst še posebno učinkovitih proti polžu „auslorbis glabratus“, edini vrsti polžev, ki prenašajo grizo v Portoriku. Pri naslednjem praktičnem poizkusu je šest od enajstih izbranih proizvodov uničilo okoli 90 odstotkov polžev, ki so preplavili tisto pokrajino. Ti proizvodi so predvsem razni spoji bakra, broma in klora s fenolom.

JOD IZ PETROLEJSKIH VRELCEV

Združene države potrošijo letno približno 750 ton joda. Skoraj polovico celotne potrošnje pridobijo iz slane vode, ki jo črpajo skupno s surovim petrolejem iz petrolejskih vrelcev.

Jod pridobivajo v stolpih, izdelanih iz opeke, ki je odporna proti najrazličnejšim učinkom kislin. Pri tem se poslužujejo posebnega postopka za izhlapevanje pod zelo visokim pritiskom, ki omogoča, da pri ponovnem zgoščevanju izhlapi, pridobijo ta dragoceni element iz zraka.

Ostali jod, ki ga potrošijo v Združenih državah pridobijo iz čilske kamene soli in iz pepela morskih alg na Japonskem. V primeru potrebe pa bi Združene države lahko krile vso potrošeno joda s proizvodnjo iz slane vode petrolejskih vrelcev.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

je popihal naprej, ne da bi se za nesrečno zmenil. Ljudje iz bližnje okolice so prišli hitro na pomoč in se zgražali nad njegovim postopanjem. Po štirih urah so jo pripeljali domov, nakar je prišel zdravnik in ugotovil samo manjše telesne poškodbe. Naši nesrečniki, ki je tudi cerkvena pevka, želimo skorajšnjega okrevanja, da nam bo lahko pomagala pri petju in krašenju cerkve ob priliki blagosloavljanja naših tako težko pričakovanih zvonov.

Te dneve so se vrnila naši romarji, ki so se namenili v sveto mesto — Rim. Vozili so se srečno, videli marsikaj, toda sedaj jim ne diši več delo, kajti videli so preveč, delali pa nič. Toda počasi se bodo že privadili dela, kajti dobro vedo, da brez dela ni jela.

Šolo imamo že dober mesec, razmere pa še vedno niso urejene. Pričakujemo namreč še eno učiteljsko moč, ki bi naj razbremenila zadnji razred. Ena učiteljica se je že oglasila, toda jo je zopet „pobrisala“, zakaj, ne vemo. No ja, se je pa peljala vsaj malo na sprehod v naš znani št. Lenart. Kovčke, ki jih je imela s seboj, pa je vsaj prezračila, kakor se je sama izrazila. Upajmo, da bo prišel skoro kateri drugi. Tako se bodo otroci lažje kaj naučili, ker razred s prevelikim številom otrok ni nikdar dober.

APACE

Prebivalcem iz Apač in bližnje okolice naznanjamo, da priredi apaška farna mladina v nedeljo dne 5. novembra ob 2. uri popoldne v župnišču trodejsko igro „Tri sestre“.

ZELEZNA KAPLA

Letošnja suša nas je zelo skrbela. Kaj bo z našim gospodarstvom, če ne bo dežja... Težke skrbi smo večkrat zaupno nesli k našemu visokemu šent Lenartu v prošnji procesiji. Zdaj pa, ob sklepu žetve, moramo reči: Hvala Bogu, da je še toliko zrastlo. Krme za živino bo zelo malo. Zato pa naši gorski kmetje prodajajo živino. Žal, da razni kupovalci izrabljajo to priliko potrebe in plačujejo zelo nizke cene za živino. Kako bo kmet shajal? Dokler je vreme še pustilo, smo pridno pospravljali listje z dreves in grabili jesensko listje, da bo vsaj nekaj nado mestila za seno in slamo. Nekateri pa so se podali pod Kočno in pod Grintovec ter v Koroške planine, da so si tam nasušili nekaj planinske trave za krmo živine po zimi. Že večkrat je bila huda suša v naših gorah. Takrat so

krmili živini divji vres, jelkove in smrekove vejčve, po planinah so sekali brinjevo grmičje in ga porabili za krmo.

Slišali smo, da je avstrijska zvezna vlada obljubila lepo vsoto denarja za Koroško, posebno za naše ozemlje. Ali bo to prišlo v prid najnujnejšim potrebam našega ljudstva? Kmet je danes tisti, ki je najbolj prizadet in mu je treba gospodarsko pomagati. On dela od jutra do večera, ne šteje ure, tudi zaslužka po urah ne dobi, ne grozi s štrajkom za povišanje plače in kmetijskih pridelkov, on se žrtvuje za dom in družino s tem tudi za občni blagor družbe. Če propade kmet, propade z njim ljudstvo.

Upamo, da bodo naše želje v mero-dajnih krogih upoštevali.

LOGAVES

Dne 11. t. m. smo položili ob veliki udeležbi ljudstva k zadnjemu počitku Kovačovo mater Nežo Košier v starosti 63 let. Rajna mati je skoz 2 leti trpela na srčni bolezni, katero trpljenje je voljno prenašala. Pgrebne obrede je vodil brat njenega rajnega moža preč g. dekan Kristej Košier ob asistenci treh sobratov. Nagrobni govor je imel domači g. župnik, kateri je rajno orisal kot delavno in skrbno mater. Žalujoče hčere in sina zadene ta izguba dobre matere tem bolj, ker še ni minulo leto, odkar so izgubili očeta in tudi sin Zepej se ni vrnil iz vojne. Domači pevci so rajni zapeli doma, na grobu in v cerkvi ganljive žalostinke. Izrekamo žalujočim hčeram in sinu naše sožalje, rajna pa naj počiva v miru.

V zakonski stan je stopilo v tem letu precej parov. Med njimi so se poročili vsi trije sinovi našega bivšega občinskega zastopnika p. d. Jošta na Zopračah. Posebno oporo je dobila pri tem bolehnja Joštova mati, ker ima za „ta mlado“ v hiši pridno Liziko Ogris. Tudi naš Tomej Sebunk ni več hotel biti sam in je vzel delavno Viktijo. Na hosceti je bilo zelo lušno, samo nevesta je bila — sicer kratko časa — zelo v skrbeh, ker so ji vkradli Tomeja, a z lepo odkupnino ga je dobila vendar nazaj.

Občina je kupila s pomočjo podpore deželne vlade novo zidano hišo od g. Laha na Zopračah. Ker ta hiša ne leži v sredini občine, ampak čisto na meji Vrbske, ni vsem občanom po volji. Bo pa se že s časom kaj dalo napraviti ali zamenjati.

Lovska orožja ter municijo, lovske potrebitine, predmete iz jekla in vseh vrst galanterijo

KUPUJTE PRI

Ernst Krötschmer

PREJ KAISER

Celovec—Klagenfurt, Bahnhofstraße 26

25
LET

Ali poznate visokovredni

Pecklo-kruh...?

Če ne — potem ga pokusite in za Vas in Vašo družino bo postal nekaj nenadomestljivega. Dobite ga v glavni pekarni **PECKLO**, lastnik Viktor Joainig, KLAGENFURT - CELOVEC, St.-Veiter Straße 23, podružnica: Grete Schimmel, Karfreitstraße 5 in v naslednjih trgovinah:

Adam, Bahnstraße 7
Amlacher, Bahnhofstraße 77
Baurecht, Bahnhofstraße 50
Berger, Bahnhofstraße 55
Dobovischek, St. Veiter Straße
Egger, St. Ruprecht
Fercher, St. Veiter Straße 33
Gaube, Annabichl, Schönhofstraße 11
Hammerschlag, Gabelsbergerstraße
Homann, Mießtaler Straße 42
Jandl, Kirchengasse 14
Konsum, Annabichl
Brüder Kunz, Burggasse 3
Lerchbaumer, Annabichl, St. Veiter Str. 91

Paulin, Heuplatz 4
Petritz, Rosentaler Straße 65
Pogatschnig, Feldkirchner Straße 31
Posch, Feschnigsiedlung
Puntigam, Annabichl, Flugfeldgasse 33
Rauber, Feschnigsiedlung
Rassi St. Veiter Straße—Morogasse 1
Rachoy, 8. Mai-Straße 16
Rosnegger, Kinoplatz 1
Sallager, Annabichl, Ehrentaler Straße 34
Schaunig, Neue-Welt-Gasse
Sibitz, Pfarrplatz 17
Tomaschitz, Feldkirchner Straße 91
Wolbang, Annabichl, St. Veiter Straße 69

Wonisch, Villacher Straße 25

NOVE PRODAJALNE!

Samitz Pauline vorm. Bretterklieber,
Feldkirchner Straße 24
Kaiser Anton St. Veiter Straße 103
Sturm, St. Veiter Straße 108
Pferscher, Lastenstraße—Südbahngürtel
Taschek Mießtaler Straße
Plasch, Villacher Straße
Koschitz, Ebentaler Straße
Karlbauer, Völkemarkter Straße
Konsum, St. Peter
Karoline Kerth, Annabichl, Flugfeldgasse

KAVARNA

„Landhaushof“

lastnik STEPHAN SCHILD

Odpri od 6 ure zjutraj do 3 ure po
polnoči — Priljubljeno zbirališče ob-
iskovalcev gledalčev in kinomategrafov

Slavenske oddaje v radiu

- ČETRTEK, 2. novembra:**
14.30—15.00 Poročila — „Koroški ob-
čaji o Vseh svetih in na vernih
duš dan.“
- PETEK, 3. novembra:**
14.30—15.00 Poročila — Pregled sve-
tovnega tiska.
- SOBOTA, 4. novembra:**
09.00—09.30 „Za našo mladino“.
- NEDELJA, 5. novembra:**
07.15—07.45 Duhovna obnova — Glas-
beni program (orkester).
- PONEDELJEK, 6. novembra:**
14.30—15.00 Poročila — Sodobna vpra-
šanja.
- TOREK, 7. novembra:**
14.30—15.00 Poročila — „Domači
zdravnik“.
- 18.30—18.55 Pouk slovenščine, pesmi.
- SREDA, 8. novembra:**
14.30—15.00 Poročila — Predavanje za
gospodarje.

Našim poslušalcem sporočamo, da
bomo podaljšali naš spored od 11. no-
vembra dalje vsak teden za 25 minut.
Dodatne oddaje bodo od 11. novembra
dalje vsak drugi četrtek in vsako dru-
go soboto od 18.30—18.55. Sporočite
nam, kaj bi najraje v tem času poslu-
šali, da spoznamo vaše želje in jim
skušamo ugoditi. Tudi glede ostalih od-
daj velja isto. Sporočite nam, kaj vam
ugaja in kaj ne, vodstvo oddaj bo
skušalo ustreči vašim željam, kolikor
je le mogoče. Pišite na naslov: Radio
Celovec, Völkemarkter Ring 25.

VESTI IZ SLOVENIJE

V mesecu septembru so v Sloveniji med
drugimi umrli (Ljubljana je označena s k-
ratko „Ljbl.“):

Ivana Kunčič iz Srednje Radovine; Pav-
la Štolfa, učiteljica v Ljbl.; Josipina Kladnik
roj. Škofca iz Sevnice; Zdravko Rus ml. z
Bleda; Jernej Rupnik, železničar v Ljbl.;
Jožefa Tratnik iz Ljbl.; Jožef Zajc iz Sp.
Kaslija; Ana Peternel roj. Benedek iz Ljbl.;
Vinko Potočnik, koroški borec, iz Ovčih pri
Podnartu; Marija Carli roj. Pehani iz Ptuja;
Anton Pojavnik z Bleda; Alojzij Kecelj,
učitelj iz Ljbl.; Marija Stimec iz Ljbl.; Ja-
nez Hvastija, Savlje; Marija Sekovanič iz
Radovljice; Anton Čemažar, Jesenice; Franc
Lebar, šol. upr. v Celju; Marija Lemut iz
Vrhpolja pri Vipavi; Marija Oblak roj. Rož-
manc, Horjul; Evgenija Rožič roj. Tekavčič,
Ljbl.; Matija Bukovec, Kot pri Semiču;
Minka Tominc roj. Borštnik, Ljbl.; Kristina
Mihelič, Vinica pri Črnomlju; Franc Stepan-
čič, višji kontr. drž. žel. v Mariboru; Alojzij
Gorčič, št. Jurij pri Grosupljem; Ivan An-
žur, Polje pri Ljbl.; Fran Dequal, podpolk.,
Ljbl.; Ivan Žitnik, želez. iz Ljbl.; Valentin
Golob, bivši trgovec, Ljbl.; m. Ferdinanda
Omejc, uršulinka-učiteljica, Škofja Loka;
Anton Čotar, uradnik, Ljbl.; Rudolf Pado-
van, Ljbl.; ing. Franc Brodar, uradnik insti-
tuta za elektrovez, po smrtni nesreči, Ljbl.;
Jožefa Prhne roj. Rotar, Ljbl.; Uršula Tom-
še, Ljbl.; Mate Rudolf, višji svet., Fram;
Anton Čufar, Jesenice; Jože Šveglj, Viž-
marje; Jožef Šerbec, Sromlje pri Brežicah;
Alojzij Okoren, želez. in posest. na Grosup-
ljem; Ludovik Železnik, stroj. mojster v La-
škem; Franc Vodopivec, šofer, po nesreči,
Postojna; Ivan Lokar, Trebnje; Katarina
Celar, Ljbl.; Katarina Bergant, vdova šol.
upr. Ljbl.; Franc Senčar, bivši trgovec v Ve-
liki Nedelji; Rudi Sedovnik, viš. nadz. proge
v Poljčanah; Marija Filipič v Črnomlju;
Leopoldina Kovič roj. Plevelj, učit., Jevnica;
Ivana Štrukelj roj. Verbec, Smarno pod
Šmarno goro; Dunjica Šefran, Ljbl.; Marija
Cukala, št. Jurij ob Taboru; Karla Franc
roj. Gallach, Ljbl.; Janez Studen, posest. v
Zabljah pri Kranju; Franc Mulaček, pod-
polk., Ljbl.; Franciška Snoj, Vič; Terezija
Repčič, Stranje pri Kamniku; Stanko Matičič,
Laze pri Rakeku; Franc Hojs, žel. direktor,
Ljbl.; Ivan Bučer, tajnik nižje gozd. šole v
Kronbergu, planinski pisatelj, po nesreči v
severni steni Triglava; Jože Zorman, Ljbl.;
Vida Šircelj, Ljbl.; Franciška Zaviršek roj.
Štrubelj, Šmarje-Sap; Franciška Pibernik,
Polje; Marija Šest, snalilka, Kamnik; Alojz
Mencin, Ptuj; Marija Praček roj. Cerv, Je-
senice; Helena Gorjanec, Radeče; Franciška
Skok roj. Črček, Ljbl.; Leopoldina Lončar
roj. Hribar, Novo mesto; Fani Škof, Štepa-

nja vas; Viktor Novšek, mehanik, Ljbl.; Fa-
ni Splihal roj. Urbič, Ljbl.; Jože Jarm,
mestni uslužb., Ljbl.; Katarina Triller roj.
Košir, Stara Loka; Jožef Kladnik, viš. pošt.
kontr., Vransko; Janko Kokalj, posest. v Za-
logu pri Goričah; Matko Zagar, rud. nam.,
Celje; Ivan Lapajne, Dravljice; Anton Mer-
har, Dravljice; Anton Rupnik, rudar, Idrija.
V Farni vasi pri Prevaljah je umrla v
starosti 69 let Terezija Strojnik.

RADIJSKI IZOTOPI IN PETROLEJ

Novi veliki petrolejski vod v dolžini
905 km, ki spaja Salt Lake City v Uta-
hu z mestom Padco v državi Washing-
ton v Združenih državah in ki ga bodo
uporabljali za razdeljevanje raznih pe-
trolejskih proizvodov, kot bencina, tež-
kega olja in kerozina, bo uporabljal ra-
dioaktivne izotope za nadzorevanje.
Izotopi bodo javljali tehnikom Stan-
dard Oil družbe trenutno, v katerem
bodo spustili v cevi drugačen proiz-
vod kot je bil tisti, ki je preje tekkel po
ceveh. Ko bo črpalna postaja v Salt Ci-
ty v ogromne cevi spustila drugačno
tekočino, bo primešala tudi neznamen
odstotek raztopljenega radijskega izo-
topa. To snov bodo na dohodnih točkah
ugotavljali z Geigerjevimi števci, ki bo-
do javljali kontrolnim organom spre-
membo prihajajočega goriva in da je
torej potrebno zapreti nekatere za-
klopnice in odpreti druge.

Proučujejo pa še druge uporabe ra-
dijskih izotopov v petrolejski industri-

V NEDELJO 12. NOVEMBRA

Pridite na veliko žegnanje v gostilno

„Zum Holalegger“

CELOVEC - KLAGENFURT
vogal Waidmannsd. in Siebenhügelstr.

Najboljša kuhinja in poceni pijače

ji. Uporabljali bodo te izotope za razne
študije pridobivanja petroleja, za spu-
šcanje plina itd.

RADIOAKTIVNE ŽOGE

V Združenih državah si nabavijo lju-
bitelji golfa povprečno 25 milijonov
žog na leto, ter jih zgubijo polovico.
Novica, da je podjetje „Goodrich“ iz-
delalo „neizgubljivo žogo“, bo gotovo
zbudilo živo zanimanje. Ta žoga ima
poleg tega še eno zaslugo. Spada nam-
reč med številne načine za miroljubno
uporabo atomske energije, kjer je vsa
novost v tem, da vložijo pod žogin plašč
malenkostne količine radioaktivne sno-
vi. Posebna naprava, ki je znana pod
imenom „caddie“, in ki jo je mogoče
dobiti na ameriškem trgu za ceno, s ka-
tero je mogoče drugače nabaviti 30 žog
najboljše kakovosti, more takoj ugoto-
viti, kje leži radioaktivna žoga, pa tudi
če je skrita v listnatem gozdu ali v
najgostejši travi.

Kupujte dobre in cenene koroške
„Wolfsberger“ čevlje znamke

„PLANET“ v trgovini za čevlje

LORENZ MAIER

Beljak - Villach

Rathausgasse 4 in Hauptplatz 23

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

49.

Tu je torej živela, odkar jo ni videl.
Med temi bregovi, v tej samoti.

V gostilni je vprašal za hišo. Poka-
zali so mu v breg.

Koj za cerkvijo so mu postale noge
težke. Vsa volja, vse misli, vse se je
nekam razteklo, ostala je samo velika
krivda, ki je pekla in žgala v srcu.

Obstal je pred hišo kakor grešnik,
ki je od daleč prišel prosit za od-
puščanje.

Ni je bilo doma.

„V Maria Hilf je šla. Čez kakšno uro
se bo vrnila.“

Ponudili so mu, da bi počakal.

Ni se mu dalo. Prosil je, da so mu
pokazali pot.

„Kar naravnost. Eno samo pot ima-
mo v tej samoti.“

Gospodinja se je nasmehnila.

Ko bi jih v življenju ne bilo več, je
bridko obšlo Podlipnikovega.

Obrnil se je nazaj proti cerkvi.

Pot je šla vseskozi ob vodi. Na obe

strani breg, daleč spredaj gora s sne-
ženimi vrhom.

Kaj naj ji reče, če se zdaj srečata?

Ni si mogel odgovoriti. Gledal je v
blatne vrbe, ki so rasle ob vodi. Samo
krivda se je vzdignila v srcu in besede,
ki jih je bil takrat žobaril na tisti jasi.

Prišel je do vasi. Ni je srečal. Bal
se je, da bi se morda med hišami zgre-
šila. Obrnil se je in sedel na prve hlo-
de, ki so ležali ob cesti.

Pozno jesensko popoldne je bilo,
sonce toplo. V Folteju je s plašnim
upanjem gorelo pričakovanje.

Morda ima besedo že s kom drugim
in je vsa pot zastoj. Odpustila mu bo,
ga pozdravila in šla.

In Nanteja je imel že na kolenih.

Sedel je več kot dobro uro. Nobene
prave misli ni bilo več v srcu, samo
strah in pričakovanje sta postajala
globlja.

Videl jo je, ko se je odtrgala izmed
hiš in se zagnala po poti. Hitela je,
ker se je zamudila. Rad bi se dvignil,
ji šel nasproti, toda kakor da je pri-
raščena s hodom. Ni se mogel dvigniti.
Z obema rokama je grabil za les.

Deset korakov je bila od njega. Vi-
dela ga je, toda slutil je, da ga ne
more prepoznati. Foltej je natančno
razložil njene svetle kite, povite za
temenom.

Ko je bila vstric njega, se je Foltej

dvignil. Na mah je vse padlo od njega.

Kriknila je in se naslonila na zver-
ženo ograjo ob cesti.

„Mojca!“

Foltejev glas je bil tako tih, tako
čudno sladak, da je komaj preplaval
cesto.

„Foltej, ti?“

Več ni spravila iz sebe. Nenadoma
so se ji zatresla ramena, naslonila se
je s prsi na lato in zavekala.

Foltej je stopil čez cesto. Ni se je
upal dotakniti. Stal je za njo brez be-
se, s krivdo, ki jo v tem hipu ni
mogel zmeriti. Vedel je samo, da je
velika.

Ko se je Mojca obrnila, so ji na licih
stale solze. Foltej bi jih rad obrisal,
toda niti roke ni upal stegniti.

„Kaj si prišel?“

Besede so bile ostre kakor nož.
„Ti nisi pisali od doma, Mojca?“

Odkimala je.

„Greta je umrla, to veš.“

Foltej je bil brez moči. Besede so
omahovale iz njega, kakor da so
pijane.

„Vem,“ je prikimala. „V Beljaku.“

„Sam sem,“ je bruhnilo iz Folteja.

„Jaz sem že tri leta. Med temi bre-
govi se pobijam, v koših nosim čempe
z njiv, po kolenih plazim po tej skopi
prsti. Nekoč si žobaril, da bova srečna.
Ko je bilo do moje sreče samo en

korak, si odšel in oče mi je prišel po-
najat tiste zmečkane stotake.“

Mojčin obraz je bil blede, skoraj bel.
„Pošteno sem žinjal, Mojca. Podlip-
nikom je manjkalo srca in jaz sem ga
videl v tebi. Toda oče so bili močnejši.
Zlomili so me. Sama veš.“

Foltej je prosil.

„Nikoli nisem bila huda nate. Mo-
ralo je tako priti. Pustiva, kar je bilo.
Če si prišel po odpuščanje, ti povem, da
sem ti odpustila vse, še preden je pri-
šlo trpljenje name.“

In potlej je tiho dodala:

„Rada sem te imela.“

„Zdaj me nimaš več?“

Ni ga upala pogledati. Z zaprtimi
očmi je žobarila pred se, kakor da Fol-
tija ni pred njo.

„Vem, da imajo moj oče prav. Med
menoj in teboj je visok zid, ki sega
do neba. Ti si Podlipnikov in jaz sem
Kočarjeva. Tvoj oče mi še tega imena
niso privoščili. Sam veš. Kadar so žo-
barili o meni, sem jim bila samo Ka-
šnikova dekla.“

Zdaj šele je Foltej počasi segel po
Mojčini roki. Ni mu jo umaknila.

„Mojca, zlomil sem očeta in podrl
zid. Saj ni bil zid, Podlipnikova samo-
goltnost je bila. Puhla in prazna, brez
srca in brez ljubezni.“

Mojčina roka je trepetala.

(Konec prihodnjic)

Vsemogočni je iz svojega vinograda poklical našega sobrata in neutrudljivega dušnega pastirja, prečastitega gospoda

Filipa Jandl-a

župnika v Švečah

ki je dne 24. oktobra t. l. preminul v volšperški bolnici. Dragega sobrata smo ob obilni udeležbi duhovščine in vernikov spremili na pokopališče njegove rojstne fare na Djekšah.

Svojega sobrata se bomo v molitvah spominjali in vzorni dušni pastir bo ostal tudi svojim faranom v trajnem spominu.

Duhovščina borovljške dekanije.

V 96. letu svoje starosti je v Sovčah pri Podkloštru umrl previden s svetimi zakramenti oče, ded, stric in tast, gospod

Alojzij Podlipnik

p. d. Požlepov oče

Pokojnega smo na dan Vseh svetih na sovsčem pokopališču položili k zadnjemu počitku.

Sovče, Maloše, Goriče, Celovec.

Družine:
Podlipnik, Urschitz, Klampferer,
Tischler.

Vse vrste pohištva, žimnice v največji izbiri tudi na ugodne obroke nudi

RUDOLF SLAMA

Celovec, St. Veiterstrasse 16

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“

Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica. Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Priporoča se trgovina z motornimi vozili in garažno podjetje

FRITZ MAYERHOFER

BELJAK—VILLACH,
Gerbergasse 23, Tel. 48—67

Vaši dobavitelji za elektromotorje za generatorje in za električni instalacijski material za radioaparate

SO SE PRESELILI

SIUTZ

Celovec-Klagenfurt,

SEDAJ: Aichelburg, Labiastraße 1 to je med Križno goro, Waisenhauskaserne in Truppenspital

SELINSCHKE

Celovec—Klagenfurt,

SEDAJ: Völkermarkterstraße 13.

Wilhelm in Kael

Hubec

Graz, Herrengasse 23;

podružnica v Celovcu-Klagenfurt,
Ebentalerstrasse 36

Izdelovalnica mašnih oblek iz najboljšega Flemish blaga.

Pozor

V kratkem bo v Celovcu — Kolpingheim — razstava naših cerkvenih izdelkov.

DAMSKE
GARNITURE ZA PREHODNI LETNI
CAS

Srajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo

S 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

TRGOVSKA HIŠA,

TOMSCHKE

BELJAK-VILLACH, Hauptplatz

Blave barhent-spodnje hlače vseh velikosti S 42.50

Gernert

MANUFAKTURNA TRGOVINA
Celovec-Klagenfurt,
OSTERWITZGASSE 14

Blago za plašče in obleke, flaneli, barhanti in podloge za obleke

JE VAŠA RADIJSKA TRGOVINA
IN VAŠ SVETOVALEC
V VSEH RADIJSKIH
VPRAŠANJIH

CELOVEC—KLAGENFURT
KARDINAL PLATZ 8

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške	šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar	šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser	šil. 3.—
sin mrtvega, K. Mauser	šil. 3.—
Rotija, K. Mauser	šil. 3.—
Cmokec Poskocec, F. Bazilij	šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III	šil. 1.—

Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—.

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

Znana

BÜHLova livarna iz Maribora
zopet izdeluje

CERKVENE ZVONOVE

iz prave zvonovine z dalekosežnim glasom v čistem medsebojnem soglasju in notranji harmoniji.

DOLGOLETNA GARANCIJA
in kratki dobavni rok. — Zahtevajte ponudbo ali obisk inženirja.

Alpenländisches Metallwerk

BÜHL

HÄRING — TIROL

Hotel Fischer

Beljak—Villach, Bahnhofstraße

Tujske sobe - tekoča voda - centralna kurjava - splošno priznana najboljša kuhinja - izvrstno pivo beljaške pivovarne
priporoča hotelirka Käthe Fischer

Dobre OBLEKE

za gospode, dame in otroke
priporoča

Waldner

CELOVEC—KLAGENFURT

10.-Oktober-Str. 2 Tel. 22-73

Sprememba

v dnevnem zaporedju jedil je želja ne samo gošpodin, ampak tudi mož in otrok. — Ta sprememba se pri močnatih jedilih gotovo posreči s pestrimi recepti-slikanicami trvdke

König

BACKPULVER

MALI OGLAS

OTVORITEV PRAKSE

Dentist Ernst Arbeitstein, Pliberk — Bleiburg, Schlossgasse Nr. 6, ordinira od 24. 10. 1950 dnevno od 8.—12, in od 14.—17, ure. — Vse bolniške blagajne.

Kupi pri mojstru, ne hodi k pomočniku!

DUNAJSKI

modeli krznenih plaščev
Lastna izdelovalnica in popravilnica

J. Vesely

Celovec-Klagenfurt, Obstplatz 2

OGLASI prinašajo dobiček!

Gledališče

Začetek predstav ob 20:00

1. XI. Ein Inspektor kommt, abonma A., prosta prodaja.
2. XI. Ein Inspektor kommt, abonma C., prosta prodaja.
3. XI. Ball im Savoy, prosta prodaja.
4. XI. Der Doppeladler, izven abonmaja, operetne cene, prosta prodaja.
5. XI. Der Doppeladler.
6. XI. Der Doppeladler.
7. XI. Ein Inspektor kommt.
8. XI. Ball im Savoy zključena predstava za delavsko zbornico.

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER

Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.

Do 2. XI. „Die Erbin“
Od 3.—9. XI. „Die Zeit steht still“

PRECHTL

Do 2. XI. „Ein bezaubernder Schwindler“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 2. XI. „Lynchjustiz“
Od 3.—9. XI. „Ihre beiden Verehrer“

PETERHOF

Do 2. XI. „Nacht vor der Hochzeit“
Od 3.—9. XI. „Untergang von Pompeji“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Do 2. XI. „Lassie, komm zurück“

STADT-KINO

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Do 2. XI. „Die große Nummer“
Od 3.—6. XI. „California“
Od 7.—9. XI. „Der König der Blitzer“

Elite Filmbühne

Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nedeljah in praznikih ob 14., 16., 18.15 in 20.15.

Do 2. XI. „Anna Karenina“
Od 3.—9. XI. „Staatsgeheimnis“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.

Do 2. XI. „Unschuldig verurteilt“
Od 3.—6. XI. „Schatten durch Nacht“
Od 7.—9. XI. „Ein Hoffnungsloser“